

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

KULTŪRA IR NAUJA POLITIKA – Petras Maksimavičius	3
SEMINARAS VILNIUJE – Marytė Malinauskienė	4
TAUTINĖS IR ŽMOGIŠKOSIOS VERTYBĖS – Janina Macukonienė	6
LIETUVIŲ KALBOS OLIMPIADA PALANGOJE	9

ŽMONĖS

KAI BERNIUKUI BUVO ŠIEK TIEK DAUGIAU NEI PENKERI... – Jurgita Stankauskaitė	8
IŠ NAMŲ... BE NAMŲ – Eugenija Pakutkienė	16

KULTŪROS BARUOSE

XXV VAIKŲ TEATRŲ FESTIVALIS „RAGANĖ“ – Jolanta Malinauskaitė -Vektorienė	10
---	----

KNYGŲ LENTYNOJE

IŠLEISTI KUNIGO SIMONO NORKAUS RINKTINIAI RAŠTAI – Božena Bobinienė	14
--	----

TIKĖJIMAS

MALDOS DIENA – Eugenija Pakutkienė	18
---	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

IN MEMORIAM DR. VINCUI GUDUKUI – Gintaras Lučinskas	19
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

1812 METAI SEINŲ APYLINKĖJE – Virginijus Oželis	22
--	----

SKELBIMAI

Pasikeitė redakcijos el. pašto adresas.
Dabartinis - ausra@o2.pl.

Viršeliuose:

Seinų lietuvių „Žiburio“ darželinukai vaidina D. Dubinienės „Petriuką ir agurkus“ (Roberto Sloviko nuotr.)
Bundantis pavasaris (Valdo Žilionio nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2016-03-10.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl.

Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“
Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba
801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.).
Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

„Jau saulelė vėl atkoptama budina svieta...“ Taip norėjosi prisiminti Kristijoną Donelaitį, ypač kai palengva į širdį vėl sugrįžta pavasario džiaugsmas. O kas gi gražiau ir įtaigiau galėjo jį išsakyti žodžiais, jei ne mūsų didysis Mažosios Lietuvos dainius?..

Dviejų švenčių belaukiant... Visada belaukiant švenčių norisi apšivalyti. Tvarcome namus, aplinką, peržvelgiame ir savo sielą. Janina Macukonienė, pasitelkdama kitą Mažosios Lietuvos mąstytoją Vydūną, svarsto apie lietuvių vertybes ir jų svarbą nūdienos pasaulyje. Ar gali išlikti tauta, šiandienos kultūrų gausybėje ir globalizacijos akiavaizdoje nepuoselėjanti savo žmogiškųjų ir tautinių vertybių? Tačiau kur jų pasisemti, jei šiandienos pasaulyje jos visiškai nebemadingos ir pristatomos kaip nepatrauklios, pasenusios, nebeaktualios?.. Labai reikalingi tokie pasvarstymai...

Šįkart „Aušroje“ nerasite atskiro straipsnio labai aktuali Seinų miesto įsiskolinimo „Žiburio“ mokyklai tema. Akiavaizdu, kad Seinų miesto taryba nepalenkiama, ji keliskart perbalsavo Seinų miesto burmistro siūlymą spręsti šią problemą ir jau bent 2016 m. skolos nedidinti. Todėl, kaip buvo rašyta „Aušros“ 4 nr., LLB pirmininkė D. Valukonytė kreipėsi į Palenkės vaivada, kad jis padėtų išreikalauti iš Seinų miesto „Žiburiiui“ priklausanti sumą. Gautame iš vaivados laiške LLB pirmininkė patikinama, kad vaivada kreipėsi į Seinų miesto tarybos pirmininką, prašydamas laikytis Lenkijos teisės. Pastarosiomis žiniomis, Elko rajono prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą dėl burmistro ir Seinų miesto tarybos pažeidimų, skaičiuojant dotaciją Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai nuo 2006 iki 2015 metų. Šią temą ir toliau atidžiai seksime.

Gražios Kovo 11-osios šventės!

Kultūra ir nauja politika

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Jeigu kam nors atrodo, kad kultūra nieko bendro neturi su politika – klysta. Tai tarpusavyje glaudžiai susiję dalykai nuo tų laikų, kada atsirado valstybės, kaip politinės organizacijos, samprata. Kultūra ir kryptingas kultūrinio aktyvumo palaikymas visais laikais, nepaisant valstybės santvarkos, buvo laikomas geru įrankiu formuoti žmonių mąstyseną arba tam tikras elgesio normas. Kiekviena naujai susiformavusi valdžia stengdavosi to neužmiršti.

Rašyti apie kultūrą kaip efektyvų politinį įrankį paskatino vykstančios diskusijos, kokia turėtų būti Lenkijos kultūrinė politika, kokie nauji prioritetai ir kaip ta politika paveiks mūsų kasdienį gyvenimą. Bet apie tai šiek tiek vėliau.

Dar kai kas prisimename buvusios socialistinės santvarkos kultūrinės politikos kryptis. Bet tik iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad buvusi epocha šiuo atžvilgiu diametraliai skyrėsi nuo mūsų laikų. Prisimename centrinės valdžios arba komunistų partijos nurodymus minėti ir švęsti „darbo žmonių“ laimėjimus, sugalvotus lozungus, šūkius, privalomos mokyklinės literatūros sąrašą, įmantriai parengtus televizijos reportažus ar populiarių serialų apie keturis tankistus ir šunį. Ar daugelis žmonių tuomet suvokė, kad visa tai kryptingos politikos dalis? Tikriausiai ne. Absoliuti dauguma apie tai negalvojo ir net nesuprato, kad jų mąstymas kiekvieną dieną paveikiamas, pamažu formuojamas naujas požiūris į supantį pasaulį. Ar šandien tai nevyksta? Vyksta. Ir žymiai intensyviau negu anksčiau, kadangi naujųjų technologijų srityje įvykusi

revoliucija suteikė beveik neribotas galimybes tai daryti. Be to, atsirado didžiulės galimybės kaupti ir analizuoti informaciją apie žmonių kasdienį gyvenimą, intelektualinį išprusimą, emocinę būseną, laisvalaikio pomėgius, politines pažiūras, dvasinius poreikius ir pan. Taigi lengviau galima žmogų paveikti, rasti efektyvesnius būdus suprasti jo norus ir užslėptas svajones. Ir – svarbiausia – niekas neklausia žmogaus, ar galima tokią informaciją kaupti ir panaudoti, ar ne. Ar galima nuo to apsisaugoti? Negalima. Ar galima sumažinti poveikį? Galima. Visų pirma reikia neužmiršti, kad toks poveikis kiekvieną dieną mums daromas.

Nesu didelis naujos Lenkijos valdžios kai kurių sprendimų ar jų priėmimo būdo šalininkas, tačiau kai kurie ideologinio pobūdžio siūlymai yra įdomūs ir gali labai paveikti plačios visuomenės požiūrį į savo valstybę ir įsivaizduojamą jos vietą viso regiono kontekste. Tai nėra naujas atradimas. Lenkijos politinis, kultūrinis arba, pavadinkime, intelektualinis elitas ne kartą eksperimentavo, net tada, kai valstybė būdavo pavergta nedraugiškų kaimynių. „Lenkija nuo jūros iki jūros“, „Jogailaičių arba Piastų Lenkija“, „Lenkija Europos priešpilis“, „Lenkija – proletariško teisingumo šalis“ – tai tik labiau žinomi „projektai“, kuriais bandyta telkti milijonus tautiečių bendrai idėjai įgyvendinti. Vieni sumanymai gimdavo karvedžių galvose, kiti komunarų, o dar kitus gimdė poetų vaizduotės. Nei vienas šių projektų iki galo nebuvo įgyvendintas, tačiau vienaip ar kitaip paveikė milijonus

Lenkijoje ir už jos ribų gyvenančių tautiečių, daugeliu atvejų sukėlė patriotizmo ir pasididžiavimo savo kilme jausmą.

Naujas Lenkijos kultūros ministras taip pat turi kelis įdomius pasiūlymus. Jau dabar pabrėžiama, kad jis ne tiek rūpinasi kultūra, kiek „istorinė politika“. Nepaisant visų kritikų argumentų, man atrodo, kad taip ir turėtų būti. Ministras turėtų užsiimti politika, strateginių tikslų kėlimu, o kultūrininkai tuo, ką jie geriau už ministrą išmano – įvairių kultūrinių formų raiška.

Ministras prof. P. Glinskis (P. Gliński) pabrėžia, kad ypatingas dėmesys bus skiriamas „istorinei politikai“: visuomenės švietimui, pasakojimui apie garbingą tautos praeitį, didvyrius, kurių vaidmuo kovojant dėl valstybės nepriklausomybės ilgus dešimtmečius buvo nuvertinamas. Šiam tikslui pasiekti bus įsteigti nauji muziejai ar istorijos tyrimo centrai. Siekiant pagerinti prieinamumą prie informacijos jie bus steigiami ne tik sostinėje, bet tolygiai visuose šalies regionuose. Laikantis šio principo, Balstogėje bus steigiamas „Sibiro muziejus“, Seinuose „Kresų muziejus“, vakarinėje Lenkijos dalyje „Vakarinių žemių muziejus“, Gdanske – „Antrojo pasaulinio karo muziejus“ ir pan. Ministras taip pat tikisi, kad pavyks sukurti kelis istorinius filmus, kurie prilygs Holivudo produkcijai. Na ir, žinoma, kad minėta „istorinė politika“ kultūroje būtų veiksminga, bus reikalinga žiniasklaidos parama ir atitinkamas transliuojamų laidų parinkimas. Ne veltui norima, kad nacionalinis transliuotojas (radijas ir televizija) taptų „kultūros institucijomis“. Viskas vienam tikslui – „stiprinti lenkų tautinę bendruomenę“ ir telkti naujiems darbams. Tikslai svarbūs ir reikšmingi, tačiau siūlomi jų įgyvendinimo būdai truputį neramina. Kyla pagrįstas klausimas, ar reformų sumanytojai gerai ir iki galo

įvertino galimą šių procesų šalutinį poveikį, kuris kai kuriais atvejais gali būti nebekontroliuojamas.

Kiek tai pavyks įgyvendinti, šandien sunku spėti. Procesas jau prasidėjęs. Tokios politikos kritikai pabrėžia, kad stiprėjanti valdžios įtaka žiniasklaidai, kultūros kūrėjams pažeidžia demokratijos standartus, verčia sunerimti Lenkijoje gyvenančias tautines mažumas ir tuos, kuriems labiau patinka liberali, o ne pernelyg įkyriai eksponuojama tautinė politika. Galima su tuo sutikti. Ypač sudėtinga prognozuoti, kaip ši politika paveiks šalies provinciją, mažesnius ir didesnius miestelius, gyvenvietes. Ar neprasidės sąskaitų suvedinėjimas valsčiaus kultūros institucijose, mokyklose, savivaldybių įstaigose? Ginčų dėl Lenkijos Prezidento L. Valensos (L. Wałęsa) praeities vertinimo pavyzdys rodo, kad tokie pat procesai gali vykti ir atokiau nuo sostinės, ir jie gali įgauti žymiai brutalesnę formą. Taigi iš pirmo žvilgsnio gerą idėją stiprinti tautinę bendruomenę, pasididžiavimą sava istorija ir kultūra gali sugadinti įsitikinimas esant „vieną tiesą ir vieną teisingą istoriją“.

Matyt, toks tautinių idėjų proveržis lenkų visuomenei buvo reikalingas. Kuo jis baigsis, šandien sunku prognozuoti. Neseniai Seinuose viešėjęs valdančiosios partijos Teisė ir teisingumas vadovas, pradėdamas susitikimą su gyventojais, pabrėžė: „(...) atgavome Seinus, tačiau šį žygį turime tęsti“. Ką turėjo omenyje, sunku pasakyti. Susirinkę Seinų gyventojai neslėpė entuziazmo. Matyt, jiems tapo aišku, kad Seinai pagaliau jau „atgauti“, bet iš jų dar laukiama pasiaukojimo ir ryžto kitiems istoriniams žygdarbiams. Taip kuriam, stiprinama ir drąšinama tautinė bendruomenė, kuri besąlygiškai tiki jai patikėta misija.

Vasario 18–19 dienomis Užsienio lietuvių švietimo centras Vilniaus lietuvių namuose suorganizavo seminarą „Šiuolaikinė literatūra paaugliams ir jaunimui – kaip sudominti, analizuoti, vertinti?“. Jame, tarp kitko, dalyvavo Punsko, Vidugirių, Seinų mokyklų lituanistės ir bibliotekininės. Mokymus koordinavo Užsienio lietuvių švietimo skyriaus vyr. metodininkė Janina Varnienė. Paskaitas skaitė Lietuvių kalbos ir literatūros didaktikos katedros vedėja doc. dr. Loreta Udrienė, Vilniaus lietuvių namų lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Vilma Vilkytė-Žemaitaitienė, Vilniaus lietuvių namų lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Rūta Zakarkaitė bei Rūdiškių gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja metodininkė Zita Bartkevičienė.

Seminaro metu mokytojai susipažino su tarptautinės organizacijos IBBY Lietuvos skyriaus komisijos 1993–2014 m. išrinktomis geriausiomis metų knygomis vaikams ir paaugliams, išgirdo apie paveikiausias knygas, skatinančias skaityti, bei sužinojo, kokias knygas patys vaikai rinkdavosi anksčiau ir dabar. Paskaitose buvo minimos tokios šiuolaikinės knygos, kaip antai: R. Šerelytės „Rebekos salos“, V. Palčinskaitės „Muzika troliui“, K. Sajos „Septyni miegantys broliai“, V. Žilinskaitės „Kintas“, Vytauto V. Landsbergio „Arklio Dominyko meilė“, „Rudnosiuko istorijos“, B. Vilimaitės „Čiuožyklos muzika“, N. Kepenienės „Po riestainio saule“, R. Škučaitės „Laiškas sekmadieniui“, V. Račicko „Šlepetė“ ir kt. Mokytojai išbandė, kaip galima organizuoti užklasinio skaitymo ir generavimo pamokas netradicinėse erdvėse, dalyvaudami edukacinėje išvykoje prie Pūčkorių atodangos – greta piliakalnių. Seminaro dalyviai aplankė taip pat Nacionalinės dailės galerijoje eksponuotą ryškiausio šiuolaikinio Lietuvos menininko Šarūno Saukos šokiruojančią parodą „Žmogus su Saukos

Seminaras Vilniuje

MARYTĖ MALINAUSKIENĖ

veidu“. Šią parodą – su kaustančia įtampa, kuri kyla iš deformuotos minios ir „mėsiško“ individo vaizdų – verta pažiūrėti visiems tiems, kurie nebijo panirti į stipriai kondensuotą, žiaurią realybę.

Seminare ieškota atsakymo į klausimą, kokia šiuolaikinė literatūra gali pritraukti paauglius ir jaunimą. Ji, aišku, kaip ir mokymo sistema, turi atitikti dabarties vaiko poreikius. Visi gerai žinome, kad Prano Mašioto laikai seniai praėjo. Pasikeitę gyvenimo sąlygos, pasikeitė ir vaikai. Mūsų atžalos nuo pat mažens auga kompiuterių, mobiliųjų telefonų, įvairių technologijų supami. Vienu metu jie sugeba daryti keletą, atrodytų,

tarpusavy visai nesiderinančių darbų. Vadinamosios Z kartos vaikai dažnai pasižymi hiperaktyvumu, negalėjimu susikaupti. Bendraujant su jais ar juos mokant būtina atsižvelgti į tai, kad jie pripratę prie kitokių informacijų ir turi skirtingus įpročius. Z kartos vaikams turi būti įdomu. Tai – laisvos asmenybės, kurių negali priversti daryti to, ko jie nenori. Tačiau jie yra smalsūs, mėgsta eksperimentuoti, kelti naujus klausimus. Dėl to pamokoms labai tinka netradicinės erdvės, kuriose pedagogas ne tik „pumpuoja“ žinias, bet ir skatina naujų idėjų generavimą.

Kaip gali atrodyti kūrybiniai ieškojimai, parodė Vilma Vilknytė-Žemaitaitienė prie Pūckorių atodangos, greta piliakalnių. Sios mokytojos metodinius atradimus galime sekti informaciniame leidinyje „Švietimo naujienos“.

Darosi savaimė aišku, kad literatūra vaikams ir paaugliams turi būti pritaikyta šių laikų jaunojo skaitytojo lūkesčiams. Patys vaikai renkasi postapokaliptinę, distopinę literatūrą, mėgsta skaityti apie vampyrus, vilkolakius, demonus ir angelus. Juos domina nepagražinta realybė, socialinių klausimų tematika.

Šiuolaikinėje literatūroje ypač ryškus yra antiherojaus vaizdavimas. Neigiamas herojus jaunam skaitytojui yra spalvingesnis ir įspūdingesnis, nors ir nelabai atitinka suaugusiųjų stereotipinį „gerą vaiką“. Paaugliai antiherojų supranta, su juo išgyvena tas pačias emocijas. Dėl to yra suprantama, kodėl jaunieji skaitytojai renkasi tokius kūrinius, kaip antai: George R. R. Martin „Karalių kova“, „Karalių audra“, D. Pennac „Kaip romanas“, M. Gripe „Muzikantai“, A. Cicėnaitės „Niujorko respublika“, A. Frank „Dienoraštis“, K. Borutos „Baltaragio malūnas“, J. Hutcherson „Tiltas į Terabitiją“, St. Chbosky „Atskalūno laišakai“, L. Sachar „Berniukas mergaičių tualete“, M. Burgess „Heroinas“, N. Marčėnaitės „Lėlė“, A. Lindgren „Pepė Ilgakojinė“, J. K. Rowling „Haris Poteris“, N. Vaitkutės „Miestas be dangių“, J. Žilinsko „Mano Vilnius, mano“, T. Green „Popieriniai miestai“, D. Opolskaitės „Eksperimentas gyventi“, K. Gudonytės „Jie grįžta per pilnatį“, B. Reuter „Busterio pasaulis“ ir kt.

Stebėdami šiuolaikinę literatūrą matome, kad naujos knygos vis labiau griauna „vaikiškos“ knygos stereotipus ir neatsilieka nuo brandžiausių suaugusiųjų knygų, tampa sudėtingais psichologiniais ar net filosofiniais kūriniais. Tokiose knygose gvildenami esminiai dabartinio gyvenimo prasmės klausimai. Jaunas skaitytojas kviečiamas susimąstyti, analizuoti, „perskaityti“ ne matomus, o tik nujaučiamus dalykus. Kad tokią knygą skaitantis vaikas suvoktų giluminį kodą, dažnai reikia suaugusiųjų pagalbos.

Irenos Casperavičiūtės nuotr.

Seminaro dalyvės prie Pūckorių atodangos

Tautinės ir žmogiškosios vertybės

Pamąstymai Lietuvos nepriklausomybės minėjimų tarpušvenčiui

JANINA MACUKONIENĖ

Ko žmogui reikia, kad išliktų žmogumi? Paprasčiausias atsakymas į šį iš pažiūros lyg ir sudėtingą, filosofinį klausimą – pasirūpinti savo dvasiniais reikalais. Jeigu rūpintumės tik materialinių poreikių tenkinimu, tai ir neišsiskirtume iš viso gyvūnijos pasaulio, nes savo kūnų maitinimu, dauginimusi ir savos rūšies išlaikymu rūpinasi net primityviausi organizmai. Žymiai sudėtingesnis klausimas – kas sudaro tą žmogaus dvasinį pasaulį? Kad žmogus yra visų pirma visuomeninė būtybė, be kitų nesugebanti egzistuoti ir išlaikyti žmogiškųjų savybių, jau seniai įrodyta. O kaip svarbu jam būti tarp savo gentainių, augti šeimoje, savoje kalbinėje, kultūrinėje, etninėje ir gamtinėje aplinkoje. Gyventi tarp žmonių, saugančių tą pačią istorinę atmintį.

Tautos samprata ne visada buvo vienodai svarbi žmonijos istorijoje. Dar visai neseniai buvę žmonių, dėl tautinių vertybių pasiryžusių paaukoti savo gyvybę... O kaip dabar „laikosi“ patriotizmas, kaip mes, lietuviai, stengiamės išlaikyti savo tautinę tapatybę? Kai kuriomis mintimis apie lietuvių tautinį tapatumą kintančiame pasaulyje norėčiau pasidalyti remdamasi ką tik perskaityta gana plačia daugelio autorių monografija „Tautinės tapatybės dramaturgija“ (Vilnius: VPU leid., 2005).

V. Bagdonavičius, analizuodamas didžiojo XX a. pradžios mąstytojo Vydūno filosofiją, atskleidžia pagrindinę jo apmąstymų tezė: „Žmoniškumas padedąs išlaikyti tautiškumą, ir atvirkščiai – tautiškumo

puoselėjimas padedąs žmogui būti žmoniškesniam, tauresniam“. Vydūnas, gyvenęs Mažojoje Lietuvoje, nuo mažens stebėjo lietuvininkų nutautinimo procesą, matė skaudžias jo pasekmes. Pats, būdamas labai taurus ir išsimokslinęs žmogus, visą savo gyvenimą skyrė patriotiškumo ir dorovingumo ugdymui. Tai darė tiesiogiai kaip mokytojas, grožinės literatūros, ypač dramų, kūrėjas, mokslininkas filosofas. Koreliacija tarp tautiškumo ir žmogiškumo, jo manymu, būtina, nes tautiškumas – tai sąlyga universaliosioms vertybėms puoselėti, „o kad toji sąlyga nebūtų sunaikinta, kad ją pačią galima būtų apsaugoti tiek nuo brutalių išorės jėgų, tiek nuo vidinės korozijos, vėlgi būtina ugdyti tą patį žmogiškumą, kaip tautos apsigynimui būtiną, jokia prievarta neįveikiamą tvirtovę“.

Ar šios prieš šimtmetį išsakytos tiesos aktualios šiuolaikiniam žmogui ir šiuolaikinei visuomenei? Be abejo, taip. Tokia ir Europos Sąjungos nuostata, skatinanti saugoti tautines kultūras, kaip bendražmogiškąją vertybę. Tačiau pastaruoju metu tautinėms kultūroms kyla labai daug pavojų. Ypatinga grėsmė prarasti savo tapatybę kyla mažosioms tautoms. Taip sunkiai iškovojuosi politinę nepriklausomybę mūsų Lietuva pamaži tampa bendrosios globalizacijos auka. Pasaulis tartum sumažėjo. Technikos ir įvairių technologijų dėka galime pasiekti jo tolimiausius kampelius keliaudami ar įsijungę „visagalį“ internetą. Žiniasklaida pasistengia, kad žaibiškai apskrietų visą pasaulį kiekviena

svarbesnė informacija. Labai greit sužinome, kartais aplinkiniu keliu, pvz., per Ameriką, kas vyksta pas mūsų kaimyną kokiam Šlynakiemy ar kitam kaime. Kai viskas čia pat, atrodo net nebaisu išvykti į tolimus kraštus ieškoti darbo – yra juk galimybė kasdien pasikalbėti su namiškiais, draugais, likusiais savam krašte, ir pasimatyti kompiuterio ekrane. Tiktai ilgiau pabuvus, įsisa knijus tam svetimam krašte, namų ilgesys pamažu blėsta ir... mažai jį bejaučia išvykusiųjų atžalos, gimusios ir augusios svetur. Atrodo, visi viską žinom, suprantam, visi turim teisę ieškoti geresnio gyvenimo. Tačiau per tą ieškojimą mūsų mažai tautai gresia visiškas „išsivaikščiojimas“ (šis terminas dabar plačiai vartojamas tiek spaudoje, tiek anksčiau minėtoje monografijoje; pirmąkart jį pavartojo 1989 m. poetas, kunigas, teol. m. dr. Ričardas Mikutavičius, nuoširdžiai susirūpinęs tautos likimu veikėjas, kuris, deja, netrukus po to paslaptinai žuvo ir „bandymai“ rasti žudikus buvo nesėkmingi).

Knygoje „Tautinės tapatybės dramaturgija“ daugelio straipsnių autoriai pateikia moksliniais tyrimais pagrįstus rodiklius, bylojančius apie vis didėjančią to „išsivaikščiojimo“ mastą. Tai nuolatinis Lietuvos valstybės gyventojų mažėjimas (aukščiausias taškas, 3706,3 tūkst. gyv., buvo pasiektas 1992 m., po to kasmet žmonių skaičius Lietuvoje vis mažėjo ir iki 2004-ųjų nukrito iki 3445,9 tūkst.), sparčiai besitraukiantys gimstamumo rodikliai, didėjantis mirtingumas (tarp kitko,

Minaičiuose – partizanų daiktai

Irenos Gaspavičiūtės nuotr.

didelis savižudybių skaičius) ir labai plintanti emigracija. Svarbiausios šio reiškinio priežastys lyg ir ne visiškai priklauso nuo pačių individų blogos valios. Tauta taip gražiai sugebėjo susitelkti Sąjūdžio veikloje ir iškovoti nepriklausomybę 1990-aisiais, ir ją ginti, nebijodama stoti prieš tankus lemtingą sausio 13-osios naktį. O kiek patriotinių žygdarbių rasime pažvelgę į tolimesnę praeitį!.. Deja, ir mūsų tautą veikia procesai, būdingi visai žmonių visuomenei, o gyvendami globalizacijos laikais esam paveikūs visų pirma ekonominiams dėsniams, nepajėgiam atsispirti masinės kultūros vilionėms ir vartotojiškam gyvenimo būdui. Tokius gyvenimo stilius mums demonstruoja labiausiai civilizuotas Vakarų pasaulis. Daugumai tai siekiamybė, kurią ne taip lengva įgyvendinti Lietuvos valstybėje, penkiasdešimt metų niokotoje ne tik ekonomiškai, bet ir dvasiškai sovietinės sistemos. Siekiamybė, į kurią žengiama naikinant

pakeliui anksčiau minėtas „vėdūniškas“ vertybes.

Vydūno įsitikinimu, didelę įtaką formuojant lietuvių etninę pasaulėjautą, kartais vadinamą žemės religija, turėjo jų sėslumas. Žemė ir su ja susijęs visas darbų ciklas, kultūra, nuo amžių puoselėjami papročiai stipriai veikė lietuvius ir jie, gyvenantys „su žemės galiomis, daug stipriau nei kiti nujaučia esamybės gelmes“. Šiuolaikinėje Lietuvoje bemaž nebeliko to glaudaus žemdirbiško ryšio su žeme. Net atgauti senelių laukai, ilgus metus buvę niekieno, nesugeba atgaivinti kažkada buvusio dvasinio ryšio. Žemė naujajai kartai yra daugiau nekilnojamas turtas, darbo vieta, prekė. O išsikėlusieji, gyvendami svetimose šalyse, pamažu praranda savo „šakninius“ ryšius su gimtuoju kraštu. Ir nežinia, ar dalinai prarastas iš giles senovės atėjęs lietuvių dvasinis ryšys

su žeme, ar bendroji globalizacija, ar kiti reiškiniai prisidėjo prie to, kad „išsivaikščiojimas“ Lietuvoje (ne tik toje, pažymėtoje valstybine siena) vyksta ne vien fizine prasme. „Išsivaikščiojo“ kažkur ir daug mūsų žmogiškųjų vertybių. Ir vėl reikia pasiremti K. Stoškaus straipsnyje „Lietuvių tautos išsivaikščiojimas: mitas ar realybė“ pateikta liūdna statistika. Be kitų blogybių, griaunančių dorovinę tautos klodą, tokių kaip alkoholizmas, korupcija, nedarbas, polinkis į agresiją ir kt., tam tikri duomenys byloja ir apie lietuviškų šeimų krizę. 1990 m. Lietuvoje įregistruota 36 310 santuokų ir 12 747 ištuokos, t. y. 100 santuokų teko 35,1 ištuokos. Nuo to laiko kasmet santuokų mažėjo, o ištuokų daugėjo. 2002 m. 100 santuokų teko jau 65,5 ištuokos, o 2005 m. sausį įregistruotų ištuokų skaičius viršijo santuokų skaičių. Taip pat smarkiai didėja ne santuokoje gimusių vaikų skaičius. Tarp 1995 m. gimusių jų buvo 12,8%, o 2003 m.

ne santuokoje gimę vaikai sudarė jau 29,5%. Šeimos institucija ir kitose Europos valstybėse praranda savo ankstesnę reikšmę, o Lietuva, deja, vis yra tarp tų „pirmaujančiųjų“. Viena iš tokios padėties priežasčių, kaip pažymi vienas iš minėtos knygos autorių A. Gaižutis, tai didėjantis moralinis atlaidumas ir labai šiuo metu madinga tolerancija. Jeigu toleruojame įvairias visuomenės piktžaiždes, vadinasi, pritariame moraliniam nuopoliui. Demografinių ir pilietiškumo problemų rimtumą viešai pripažino 2005 m. Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus. Buvo bandoma inicijuoti tam tikras akcijas „gydyti sergančiai tautai“, kuriose turėjo dalyvauti valdžios įstaigos, visuomeninės organizacijos, religinės bendruomenės, mokslo, žiniasklaidos, meno atstovai.

Ar dėl to vyksta toks žmogiškųjų vertybių nuosmukis, kad smarkiai prigeso lietuvių patriotizmas, ar gal taip užvaldė mus, atsiradusius laisvajame pasaulyje, globalizmo idėjos ir madingo, patogaus vartotojiško gyvenimo būdo vaikymasis, kad nebelieka vietos patriotiniams jausmams? Matyt, Vydūno išmąstyti teiginiai aktualūs visur ir visiems laikams. Tautiškumas ir žmogiškumas tarpusavy labai susiję ir jų sąveika abipusė.

Kad šventiniai pamąstymai nebūtų tokie pesimistiški, galime pasiguosti, jog ne tik mūsų tėvynėje vyksta tokie nepageidaujami reiškiniai (toks esąs šiuolaikinis pasaulis), kad Lietuvoje yra ir daug gražių dalykų, taurių ir sektingų žmonių ir tikriausiai dar atsiras nepaprastų individų, kurie sugebės nuvesti tautą gražiu ir teisingu keliu. Kartais pavieniai žmonės sugeba pasukti visą istorijos ratą. Koks dabar būtų Lietuvos likimas, jeigu ne M. Valančius, J. Basanavičius, V. Kudirka, Maironis, Just. Marcinkevičius ar V. Landsbergis? Gal geriau būtų neanalizuoti tų nepalankių statistikų, o pradėti patriotinį ir dorovinį ugdymą nuo savęs.

Kai berniukui buvo šiek tiek daugiau nei penkeri...

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Prieš nusikeliant į XX a. vidurio gyvenimą Punsco krašte pranešu, kad tai trečias ir paskutinis straipsnis apie Gedimino Nevulio iš Punsco prisiminimus, kuriais galiu su jumis, skaitytojai, pasidalinti. Tai, kas buvo įdomiausia, perkėliau į „Aušros“ puslapius, o visa kita tegul pasilieka mano prisiminimuose kaip nepakartojama susitikimo su linksmu Gediminu patirtis.

Po ilgų klajonių Lietuvos kaimais Nevulio šeima sugrįžo į mylimą Raistinių kaimą. Nors grįžimas nebuvo lengvas, svarbiausia buvę pasilikti savo namuose ir niekur daugiau nebevažiuoti. Tada vokiečių frontas jau buvo pasitraukęs į vakarus, bet čia klaidžiojo rusų armijos kariai. Jeigu ne vieni, tai kiti kaišiojo kojas ir neleido ramiai gyventi. „Buvo toki laikai, kap žmonės važinėjo in Vokietijų prisikūlc javo, kad būtų kuom gyvulus iššarc“, – pasakoja Gediminas. Jo vadinama Vokietija (kitų – Prūsija),

tai dabartinės Geldapės teritorija, kuri priklausė vokiečiams. „Pas mus buvo dzvi kumelės. Viena sana, o kita jauna. Sanu nevažuosi. Kadangi javo raikėjo ne cik mumiem, ale ir kaimynam, tai pasikinkydavo vieny savo, o kitų kaimyno kumelį ir tep važuodavo javo in Vokietijų. Aišku, pasimdavo savo spragilus ir ty nuvažavį prisikūldavo, išsivėcydavo grūdus, sumaldavo ir tep parsiveždavo.“ Tai turėjo būti labai ilga kelionė... Juk ne automobiliu, o arkliais reikėdavo važiuoti ne vieną dešimtį kilometrų. „Ne ciek ilga, kiek pavojinga! Būdavo, kad rusų karuomenė acimdavo arklius. Aršausia, kad ty buvo laukai užminuoci.“ Gediminas prisimena dviejų šeimų nelaimingą kelionę, iš kurios jos jau nebegrįžo. „Toki Vaicekauskai ir Žebrauskai važavo žiemų prisimalc myltų. Važavo abidzvi šaimynos – vyrai su žmonom. Prisikūlj, prisiemį visko in roges, ko ty cik jiem raikėjo, ir jau važuos namo. Vėliau

apsižūro, kad ne tuom keliu važuoja, tai sumisno apsigrižč an lauko. Kap sykis pataikė an minos... Sprogus mina viskų išnešoj in padanges: ir arklius, ir šaimynas...“ Žmonės leisdavosi į tokias keliones nežinodami, ar sugrįš namo. Nebuvo kitokios išeities, todėl ne vienas rizikuodavo dėl šeimos ir ūkio. Gedimino tėtis į vadinamąją Vokietiją važiuodavo tik su kaimo vyrais. Žmonos ir vaikai likdavo namuose. „Kam nereikėdavo myltų, tai parsiveždavo ūkinę mašiną, lovas ar spintas“. Pasirodo, kad tuo metu, kai rusų frontas ėjo į vakarus, vokiečiai buvo priversti trauktis. Kiekviena vokiečių šeima greičiau nešė iš ten kudašių. Tada jau ne turtais buvo svarbus, o gyvybė ir sveikata. Ką šie palikdavo, tuo kiti pasinaudavo. „Buvo tokių namų, kur užėjis rasdavai nedavalgytų maistų an stalo. Macyc, bėgta ir viskas palikta.“ Gediminui neteko pamatyti tokio vaizdo. Visa tai yra pasakojęs jo tėvelis.

Gediminas atsimena, kad ne kiekvienai čia sugrįžusiai šeimai buvo kur gyventi, kadangi namuose būdavo apsigyvenusi lenkų šeima. „Buvo tokios nuo Ročkų in lietuviškus kaimus atkeltos lenkų šeimos, katos visai nenorėj lietuvių insilaisc. Cik vėliau, kap pažūrėj, kad ca visi juos spaudza, tai jau ty kap imdavo ir atlaisdavo namus. O va Grigucų šaimynos namuose irgi lenkas gyvenno. Prašė insilaisc, o tus lenkas – ne. Tai šaimyna kokį česų svirnuki turėj gyvenc.“ Pasirodo, kad susigrąžinti savo namus nebuvo taip paprasta,

1990 m. Nevuliai su anūkėmis ir kaimyne

Iš Gedimino Nevulio albumo

o grįžti į Lietuvą buvę baisu. Mat rusų valdomą tėvynę raizė į Sibirą važiuojantys traukiniai. Prieš tai gyvenimas Lietuvoje buvęs visiškai kitoks. Gedimino atminty išliko be galo gražus jos vaizdas. „Tais laikais, kap mes iš Lenkijos priversci buvom išvažuoc in Lietuvų, tai nebuvo ko lygyc šitų dzviejų valstybių. Lenkijoje – vargas, skurdas, o Lietuvoj – kap rojoj“. To meto Lietuvos ūkininkai labai gerai gyveno. „Pavyzdžui, pas mus (Lenkijoje) grūdus malė gynom, kūrė spragilais, o Lietuvoj grūdus vežė malc in malūnų. Kici tai turėj damfų, katrų ne arkliais traukė kap pas mus, o tokiu traktoruku varė. Ty daugiau mechanizacijos buvo. Viskas nuo Smetonos laikų tep buvo likj.“

Jonučių kaime gyvenusi Nevulijų šeima turėjo gana pasiturinčius kaimynus. „Atsimenu, kad mūs kaimynas Dagilis jau tadu turėjo elektry namuose. Kluoni, tvarti – visur buvo elektros šviesa. Lenkijoje žmonės an pūdzymų, grynų kalnų karves ganė, o ty mociejukai augo! Prisimenu,

kad mano močutė vis karves perrišdžinėdavo. Aidama po žingsnuko kraipydavo galvu, kad ca toj Lietuvoj kitap... Ale kitas mūs kaimynas Vanagas irgi labai gerai gyveno. Jo visi pastatai buvo iš raudonų plytų ir dengci skardu. Tais laikais jis turėjo dešimc baisiai gerų karvių holenderų, veislinį jaučj, tris kumelas, katrom dzyrbo žamj, ir pilnų tvartų bekonų – tokių po 100–120 kg dzidelių kiaulių. Da in pagalbų darbuose turėjo bernų. Acimenu, kad tais laikais Lietuva buvo antroj arba tracoj vietoj Europoj pagal ūkio išsivyscymų.“ Anot Gedimino, tokiomis geromis gyvenimo sąlygomis Lenkijoje galėjo džiaugtis tik ponai ir kariškiai. „Lenkijoje ūkininkam buvo badus. Kaimi tai cik mano dziedulis turėjo maniežų.“ Tik vienas kitas turėjo didesnj ūkj. Vieniems sekėsi geriau, kitiems – blogiau. Gedimino dėdei Lietuvoj buvo paskirtas ūkis net Vilniaus krašte, Paberžėj. Jis buvo apgyvendintas lenko ūkyje. „Kap mes kraustėmės in Šilėnus, tai jisai su mumiem

irgi in Šilėnus grįžo. Acimenu kap šandė, kap jis pasakojo: „Užsikeliu iš ryto, tai ciek lietuvių šeimų iššaudzta... Vaikai an bagnetų panerci...“ Tep darė lenkų AK partizanai. Žūdė ty baisesia lietuvius. Apie Vylnių ty viskas tep buvo. Tas dėdė bėgdamas net arklių neėmė, nes bijojosi, kad koki lenkai jo neacivyty...“

Gedimino Nevulio pasakojimuose pamačiau įvairių spalvų. Kokiais raštais buvo numarginta jo vaikystė, tokiais nupiešti ir jo prisiminimai. Nors juose nemažai skausmo ir vadinamosios gyvenimo neteisybės, Gedimino akys vis tiek šypsoi. Šalia turi mylimus vaikus, anūkus ir gerą žmoną, rūpinasi jau vaikystėje pamiltais žirgais. Ko daugiau gali reikėti? Manau, kad kiekvieno mūsų išklausymo ir supratimo, nes penkiamečių berniukų patirtis nešioja žymiai daugiau, nei galime įsivaizduoti.

Ačiū Gediminui Nevuliui ir jo žmonai už malonų priėmimą, pokalbius ir nuoširdžią šypseną.

Lietuvių kalbos olimpiada Palangoje

Šiais metais lietuvių kalbos olimpiada vyko kovo 3–4 dienomis Palangos Vlodo Jurgučio pagrindinėje mokykloje. Kadangi kartu organizuojama ir Lietuvos, ir užsienio lietuviškoms mokykloms, dalyvių susirinko sausakimša salė. Iš užsienio mokyklų: Maskvos, Vasario 16-osios gimnazijos Hiutenfelde, Pelesos, Rimdžiūnų, Rygos, Vilniaus lietuvių namų, Punsco ir Seinų, suvažiavo daugiau kaip 20 dalyvių.

Vyresniųjų (11–12 klasių) grupėje I vietos laimėtoju tapo Maskvos Jurgio Baltrušaičio vidurinės mokyklos mokinys, II ir III vietas laimėjo Punsco

Kovo 11-osios licėjaus mokinės Daiva Batvinskaitė ir Gabrielė Krauskaitė. Jaunesniųjų grupėje I vietą pelnė Vasario 16-osios gimnazijos

devintokas, II ir III vietas – Punsco Dariaus ir Girėno gimnazijos trečiojai Adomas Kalinauskas ir Neringa Virakaitė.

Laureatų apdovanojimo akimirka

Silvijos Liaukvičiūtės nuotr.

XXV vaikų teatrų festivalis „Raganė“

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Kovo 5 d. Seinų „Lietuvių namuose“ mūsų krašto lietuviškų mokyklų vaikučiai susirinko į jubiliejinį XXV vaikų teatrų festivalį „Raganė“. Ketvirtį amžiaus mūsų krašte rengiama vaikų teatrų šventė šiemet atrodė labai kukli – scenoje pasirodė vos septyni teatrai (šeši mūsų krašto ir vienas svečių iš Lietuvos). Festivalio istorijoje pirmą kartą scenoje parodyta tiek nedaug spektaklių.

Kaip ilgai gyvuoja mūsų mokyklos, taip ilgai jose buvo rengiamos vaikų eglutės, kurių proga ruošiamos meno programėlės ir statomi vaidinimai. Ilgainiui norėta, kad vaikų įdėtas darbas nenueitų veltui, kad pastatytus vaidinimus mokiniai parodytų platesnei visuomenei, kitų mokyklų draugams, galop suvaidintų tikroje scenoje, kur

yra apšvietimas ir įgarsinimas.

Mintis rengti Vaikų teatrų festivalį gimė 1991 m. viename iš Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos (LVKD) susirinkimų. Pagrindinė šios šventės iniciatorė ir organizatorė buvo tuometinė Punsko lietuvių

kultūros namų (LKN) direktorė Jūratė Kardauskienė. Pirmasis Vaikų teatrų festivalis įvyko 1992 m. kovo 21 d. Seinų kino „Polonez“ salėje. Nuo tada jį organizuoja Lenkijos lietuvių draugija (anksčiau LVKD) ir Punsko LKN.

Festivalis buvo pradėtas rengti Seinuose, kadangi Punske nebuvo atitinkamo dydžio pastato ir scenos. Be to, tuomet Seinuose lietuviškų renginių nebuvo labai daug, o norėta, kad lietuviškas žodis viešai skambėtų ir Seinų krašte.

Renginio pradžios buvo kuklios. Ilgainiui ši šventė labai išaugo, pradėta rengti dvi dienas. 1999 m. VIII vaikų teatrų festivalis vyko naujai pastatytuose Seinų „Lietuvių namuose“. 2004 m. festivalyje dalyvavo rekordinis teatrų skaičius – 25. 2006 m. jubiliejiniam XV festivaliui

Vidugirių „Šmaikštuoliai“

Roberto Slovičko nuotr.

Seinų lietuvių „Žiburio“ darželis

Roberto Slovičko nuotr.

suteiktas „Raganės“ vardas. 2008–2013 m. dvidienis renginys vienai dienai atkeliavdavo į Punsko LKN. 2015 m. Vaikų teatrų festivalį „Raganė“, surengtą Punske ir Seinuose, lydėjo Lietuvos vaikų ir jaunimo teatrų šventė-apžiūra „Šimtakojis 2015“.

Kelis kartus į renginį buvo kviečiami teatro specialistai iš Lietuvos, kurie aptarinėdavo vaidinimėlius, juos rengusiems mokytojams pateikdavo praktinių ir dalykinių patarimų. Vykdavo teatro užsiėmimai vaikams. Kelerius metus buvo renkami geriausias aktorius ir aktorė, teatrams teikiami diplomai už išradingiausias kostiumus, scenografiją, spektaklio pastatymą. Tradiciškai rengiamas vaikų dailės darbų konkursas ir paroda. Kiekvienais metais festivalį vainikuoja svečių

Seinų lietuvių „Žiburio“ I-III klasės

iš Lietuvos spektaklis.

Šventę pagyvena įvairių pasakų personažais persirengę vedėjai. Festivalyje šeiminkavo raganos, nykštukai, Raudonkepuraitė, Milda

ir Klotilda, fejos, Buratinas, Pepė Ilgakojinė, Bebenčiukas, velnias, boba, katinas, raganiūkštės ir kt.

Vaikų teatrų festivalyje dalyvavę Punsko, Navinykų, Pristavonių, Vaitakiemio, Vidugirių, Seinų, Krasnagrūdės, Krasnavo, Aradnykų, Klevų, Ramoniškių, Lumbių mokyklų mokiniai, Suvalkų ir Varšuvos lietuvių kalbos pamokas lankantys vaikai, Seinų „Lietuvių namų“ ir Punsko LKN vaikų teatrai.

Šiomet scenoje pasirodė trys teatriukai iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos: darželinukai suvaidino Danguolės Dubinienės „Petriuką ir agurkus“ (mokytojos Alicija Maksimavičienė ir Alicija Nevulienė), „Šakar makar“ matėme vaidinant Eduardo Mieželaičio „Zuikį Puikį“ (mokytojos Irena Balulienė ir Irena Vaitceauskienė), „Dusalukas“ parodė Aldonos Liobytės „Kuršiuką“ (mokyt. Janina Macukonienė). Vidugirių

Punsko gimnazijos „Kabum“

Seinų lietuvių „Žiburio“ „Dusalukas“

mokyklos „Šmaikštuoliai“ suvaidino Aldonos Liepienės „Pavasario belaukiant“ (mokytojos Onutė Samulevičienė ir Vida Tumelienė). Didžiausiai Punsko mokyklai atstovavo tik vienas teatriukas – „Kabum“. II b klasės gimnazistai parodė pačių sukurta vaidinimą „Ieškant Kalėdų Senelio“ (mokyt. Dalia Makauskienė). Punsko LKN vaikų teatras „Kregždutė“ suvaidino spektaklį „Pepė“ pagal Astridos Lindgren „Pepė Ilgakojinė“ (rež. Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė). Festivalyje svečių teisėmis pasirodė Šiaulių rajono kultūros centro Kuršėnų vaikų ir jaunimo teatras „Ikaras“. Jis suvaidino spektaklį pagal Aldonos Liepienės pjesę „Baltoji skruzdėlytė“ (rež. Leontina Valskienė). Visiems dalyvavusiems teatrams LLD pirmininkas Algirdas Vaicekauskas

įteikė padėkos raštus, dovanėles, vaikiams saldumynų.

Jau kelerius metus renkami geriausi aktoriukai. Šiemet komisiją sudarė Kuršėnų teatro „Mozaika“ vadovas Petras Valskys, Punsko LKN direktorė Asta Pečiulienė ir Punsko LKN

Punsko lietuvių kultūros namų „Kregždutė“

klojimo teatro aktorė Alicija Kraužlytė. Geriausiai aktoriais išrinkti: Aiva Viganauskaitė už Pepės vaidmenį spektaklyje „Pepė“ (Punsko LKN vaikų teatras „Kregždutė“) ir Marius Nevulis už berniuko Pijaus vaidmenį (Vidugirių mokyklos „Šmaikštuoliai“).

Tradiciškai renginį lydėjo vaikų dailės darbų parodėlė. Joje eksponuojami darbai, susiję su spektakliukais. Komisija, kurią sudarė Leontina Valskienė, Dalia Astrauskienė ir Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, išrinko ir apdovanojo geriausių darbų autorius. Darželinukų

ir I–III klasių kategorijoje laimėjo: I vietą Povilas Pivovarskis (Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos III kl. mokyns), II vietą Karolina Nevulytė (Vidugirių mokyklos II kl. mokinė), III vietą Mantas Sakalauskas (Seinų lietuvių „Žiburio“ darželinukas).

Roberto Sloviko nuotr.

Šiaulių rajono kultūros centro Kuršėnų vaikų ir jaunimo teatras „Ikaras“

IV–VI kl. ir gimnazistų kategorijoje dovanos įteiktos: už I vietą Erikai Grigutytei (Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos II b kl. mokinėi), už II vietą Lilijai Balulytei (Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos V kl. mokinėi), už III vietą Dominykai Pečiulytei (Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos II b kl. mokinėi).

XXV „Raganė“ pasilieka praėity. Nenorom kyla klausimas – kokia renginio ateitis? Mažėja lietuviškų vaikų teatriukų. Kodėl? Juk teatras – tai puiki proga ne tik puoselėti vaiko taisyklingą kalbėseną, bet ir tobulinti bendravimo, bendradarbiavimo įgūdžius, galop galimybė pridėti ir kitas meno sritis: šokį, daile, muziką. Jau nekalbant, kad tai puiki proga supažindinti vaikus, jaunimą su lietuvių ir pasaulietine dramaturgija. Nesinorėtų ieškoti kaltų (jų ieškoti ir nereikia), bet norėtųsi sau ir visiems, ypač mokyklose dirbantiems mokytojams, užduoti kelis retorinius klausimus: Kur link judame?

Ar ir kiek jaučiame atsakomybę už mūsų krašto ateitį ir vaikų tautinį ugdymą? Ar pakankamai skatiname vaikus dalyvauti lietuvių kultūrinėje veikloje? Ar sudarome jiems sąlygas? Visais laikais mūsų krašte mokyklos buvo ne tik švietimo, bet ir kultūros, lietuviškumo židiniai. Nejaugi viso

šito laisva valia norime atsisakyti?

„Raganė“ gyvuos tol, kol mūsų krašte gyvuos lietuviškos mokyklos, o mokytojai jus pareigą skiepyti vaikams meilę lietuviškam žodžiui, skatins dalyvauti kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje. „Raganei“ linkiu gyvuoti dar ilgus metus, vaikučiams – noriai vaidinti, mokytojams – rasti laiko ir noro dirbti su vaikais. Juk tai puiki kelionė į pasakų ir svajonių pasaulį. Ne užmirškime, kad mūsų darbai kuria šio krašto ateitį ir lemia jo likimą.

Dėkojame visiems vaikučiams ir jų mokytojams, dalyvavusiems XXV vaikų teatrų festivalyje „Raganė“. Džiugu, kad randate laiko ir noro vaidinti, viešai scenoje kalbėti gimtąja kalba.

Renginį rėmė Lenkijos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Vaidinimo akimirka

Roberto Sloviko nuotr.

Išleisti kunigo Simono Norkaus rinktiniai raštai

BOŽENA BOBINIENĖ

KUNIGAS
SIMONAS
NORKUS

RINKTINIAI RAŠTAI

Knygos viršelis

Gyvendami tam tikroje aplinkoje, visuomenėje, susiliejame su vieta, priprantame prie daiktų, objektų, žmonių, kultūros, tam tikrų poelgių. Nekvaršiname galvos, kodėl visa būtent taip funkcioja, kaip ir iš kur atsirado, kas įkvėpė gyvenimą, veiksmą. Atrodo – pats buvimas čia yra tiek akivaizdus ir natūralus, kad kitaip ir negali būti. Bėgame pirmyn lyg upės vanduo, negalvodami, kad tos upės vagą juk dar

prieš mus kas nors turėjo išrėžti. Be abejo, visas užgyventas paveldas mums ir priklauso, tačiau tai nereikia, kad esame gyvenimo valdovai. Kartais reikėtų atsigręžti atgal, suieškoti žmones, kurie stengėsi, kad mums būtų geriau, ir atminimu juos pagerbti.

Apie kleboną kun. Simoną Norkų šiek tiek žinojau ir anksčiau iš Punsko leidiniuose pateiktos informacijos. Tačiau niekad giliau nesusimąščiau, kuo gi jis Punksui (ir ne tik) taip nusipelnęs. Vėliau, rašydama straipsnį istorijos paveldo metraščiui „Terra Jatwezenorum“, turėjau įsigilinti į šio žmogaus gyvenimą, veiklą, likimą. Ieškant archyvinės medžiagos vis labiau ryškėjo, kad Norkus buvo neeilinė asmenybė. Viena iš tokių, kurios keičia istorijos bėgį.

Nuo šiol kitu žvilgsniu žvelgiau į kiekvieną vietą, kur prieš gerą šimtmetį mynė takus šis klebonas. Artimesnė tapo Punsko bažnyčia, joje esantys altoriai (tiesa, dabartiniai skiriasi nuo prototipų), sakykla, klausyklos, krikštykla ir akmeniniai indai šventintam vandeniui, kuriuos tikriausiai ne kartą lietė ir žymėjo kryžiaus ženklą kunigo Norkaus rankos. Keistai jaučiausi liedsdama iš bažnyčios palėpės ištrauktus šio kunigo

dėvėtus senus arnotus, kadaise jo laikytas liturgines taures... Įsivaizdavau, kaip klebonas susirinkusiems parapijiečiams iš sakyklos sakydamas graudų pamokslą prašė juos prisijungti prie bažnyčios baigiamųjų darbų. Kaip vėliau puošė aplinką, bažnyčios šventoriaus patvoryje sodino ir prižiūrėjo jaunos medelius, kurie dar ir šiandien lyg vainiku supa šventovę. Pajutau Punsko krašto senukų ir paliegių džiaugsmą, kuomet klebonas leido jiems gyventi naujai pastatytoje „špitolėje“. Mačiau patenkintus vikarus (o jų tuomet Punsko parapijoje buvo keli), įsikūrusius nuobliuotu medžiu kvepiančiame vikariate (dabartinė senoji klebonija). Įžengdama į Punsko kapines, įsisąmoninau, kad šią vietą mūsų mirusiems artimiesiems parinko ir parūpino kun. Simonas Norkus. Kaip tylu ir jauku buvo kunigo Norkaus pastatytoje kapinių koplyčioje pernai, birželio mėnesį, kuomet per pamaldas už artimųjų vėles susirinkusius supo besileidžiančios šiltos pavasario saulės spindulių šešėliai ir kvietė prisiminti tuos, kurių jau nėra tarp mūsų. Taip pat tos koplyčios fundatorių... O kiek džiaugsmo Punsko krašto žmonėms turėjo suteikti kunigo Norkaus pastatytame name spaudos draudimo metais jo įrengtas lietuviškas knygynėlis, kuriam leidinius parūpindavo klebono remiami mūsų knygnešiai! Tame name prieglaudą surado ir „Žiburio“ draugijos skyrius, o 1918–1919 metais veikė lietuviško Punsko valsčiaus įstaiga. Ir šiandien

šis namas gyvuoja – jame į renginius, susirinkimus, choro repeticijas sueina Punsko parapijos bendruomenė.

Kunigas Simonas Norkus, didis žmogus, uolus blaivininkas, teisingumo skleidėjas, lietuviybės puoselėtojas, literatas, aušrininkas, dr. Jono Basanavičiaus artimas bičiulis, mokėjo pasilenkti ir prie paprasto žmogaus, stengėsi rodyti jam kelią, kaip iš to vargo patekti tiesiai pas Dievą.

Taigi kunigo Simono Norkaus gyvenimo pasiekimai, kilnūs darbai, pluoštas kūrybos, straipsnių bei kitų žmonių pasakojimai apie jo veiklą paskatino Sigitą Birgelį, Juožą Sigitą Paransevičių, kun. Marių Talutį ir Boženą Bobinienę parengti ir išleisti knygą „Kunigas Simonas Norkus. Rinktiniai raštai“.

240-ies puslapių leidinyje skaitytojas ras kelis skyrius. Įžangoje Božena Bobinienė apibendrina kunigo Simono Norkaus gyvenimo kelią,

jo kunigystę, klebonavimą Punsko parapijoje, nuveiktus darbus, literatūrinę veiklą. Skyriuje „Kiti apie kunigą Simoną Norkų“ rasite medžiagą iš įvairių šaltinių ir įvairių autorių, paskelbtą nuo 1880 iki 2013 m. Dar viename skyriuje spausdinamas kunigo Norkaus literatūrinis palikimas. Čia rasime veik visus išlikusius kunigo parašytus, patekusius į spaudą bei tik rankraščiais išsaugotus kūrinius, straipsnius. Sudarytojams pavyko rasti ir niekur nepublikuotą rankraštį „Aforizmai“ bei kitame skyriuje pristatomus Norkaus laiškus aušrininkui, Lietuvos

Nepriklausomybės Akto signatarui dr.

Jonui Basanavičiui. Čia reikia tarti labai ačiū Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriaus bei Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto vadovybei ir darbuotojams už jų archyvuose saugomų rankraščių nemokamai pateiktas kopijas. Skyriuje „Laiškai“ taip pat skelbiamas klebono kun. Simono Norkaus mirties nuorašas, saugomas Punsko parapijos archyvuose. Leidinį vainikuoja pluoštas Vidos Baranauskaitės, Boženos Bobinienės, kun. Mariaus Talučio ir Valdo Žilionio nuotraukų, vaizduojančių objektus, daiktus, prie kurių savo rankomis prisilietė buvęs Punsko klebonas, bei jo kapą ir kunigui atminti skirtą paminklinį

Boženos Bobinienės nuotr.

Koplytstulpis

koplytstulpį.

Manau, kad verta savo knygų lentynoje turėti leidinį „Kunigas Simonas Norkus. Rinktiniai raštai“. Čia pristatyta ne tik buvusio Punsko parapijos klebono asmenybė, bet ir nemaža dalis mūsų krašto istorijos ir faktų. Perskaitę knygą galbūt kitu žvilgsniu pažvelgsite į Punsko parapiją ir miestelį. Ir galbūt dažniau apsilankysite ir parymosite prie kunigo Norkaus kapo, kuris yra naujųjų parapijos kapinių koplyčios rūsyje, pažymėtas Kastanto Aleksos pagaminta antkapio lentele.

*Tankiai primyk patsai sau,
Kad trumps laikas duotas tau,
Todėl gyvenk, kaip reikia,
Tegul tavęs niekas nepeikia.
(Kun. Simonas Norkus „Aforizmai“)*

Leidinį rėmė Lenkijos administravimo ir skaitmeninimo ministras. Išleido Punsko „Aušros“ leidykla 2015 m. 400 egz. tiražu.

Mariaus Talučio nuotr.

Kun. S. Norkaus arnotas

Iš namų... Be namų

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Šiuo metu kas kur panorėjęs gali keliauti, pasilikti gyventi arba sugrįžti. Nuo seno žmogaus prigimtis šaukė keliauti, ieškoti. Bet lietuvis, pamilęs tėvynę, gimtinę, dirbo, gyveno, nors ir kukliai, savo namuose. Jei ir iškeliaudavo, vis traukė savas kampelis. Ne veltui sakytą: „Svetur gerai, bet namuose geriausia“. Ne visada buvo saugu. Karas, pokaris išblaškė šeimas, gimines. Neramiais laikais žmonės buvo priversti ieškoti ramesnio gyvenimo, palikti gimtus namus, žemę, gimtinę...

Labai daug lietuvių keliavo, kėlėsi iš vietos į vietą, buvo „vėtyti ir mėtyti“. Dažnas buvo priverstas slėpti savo tikrąją tautybę. Patekus į Lenkiją vaikai mokėsi šeimose kalbėti lenkiškai, kad mokykloje jų nestumdytų ir neskriaustų, kad šeimos vėl neiškeltų kur toliau ar net Sibiro platybėn... Buvo baisu prisipažinti, kad esi lietuvis. Savo prisiminimais apie praeitį pasidalijo ilgametis LLD Ščecino skyriaus pirmininkas Viktoras Buvelskis, šias pareigas

einantis nuo 1998 m., jas perėmęs iš Julijos Želepienienės.

V. Buvelskio prosenelis Simas, senelis Jonas ir tėvas Antanas gimė XIX a. Lietuvoje. „Aš irgi ten pat gimiau, tik jau XX amžiuje, – sako gerb. Viktoras. – Paskui rusai užėmė Lietuvą. Pupų dėdė anuomet dainavo: „Vilnius mūsų, Kaunas rusų, Lietuvėlė nebe mūsų“.

Mano tėvukas turėjo ūkį Janaukoje (dabar ten Jonų kaimas). Tai vieta, iš kurios apie 3 km kelio iki Kalvarijos, 44 km iki Suvalkų, 17 km iki sienos. Mūsų sodyba stovėjo prie Šešupės. Praeitą vasarą ten besilankydami nusilaužėme gabalėlį langinės ir įrėminom kaip mums brangų rekvizitą. Sūnus nufotografavo trobą ir įrėmintą nuotrauką pasikabinome ant sienos. Papasakojau vaikams, kaip čia vasarą su broliu ganėm gyvulius. Netoliese, pusė kilometro nuo namų, buvo mokykla.“

Vaikystė buvusi graži, bet paskui... „1939 m. rugsėjo 1 d. su mama važiavom vežimu ir arkliuku iš

Kalvarijos namo – į savo kaimą, – pasakoja ponas Viktoras. – Sulaukė mus mamos draugė, jos pakalbėjo, o paskui mama pradėjo verkti. Kai paklausiau, ko verkia, pasakė, kad prasidėjo karas... Greit ir teko išeit iš namų, palikti gimtinę. Likom be savų namų.

Buvau 11 metų, kaip atsidūrėme visa šeima Vokietijoje. Apgyvendinta mus Gistrovo rajone. Čia tėvai dirbo dvare. Ta vietovė buvo netoli Stargardo.

Kai atėjo frontas ir rusai, tai mus iš ten iškėlė ir vežė ešelonu namo (planuota į Lietuvą, bet tas „namo“, žinoma, galėjo būti labai toli...). Kai traukinys 1945 m. birželio 2 d. sustojo Gniezne, tėvai sumanė tuo pasinaudoti. Tėvas davė Gniezno stotyje geležinkelininkams maišėlį tabokos (kurios buvo radęs kažkur pas vokiečius), tai jie mūsų vagoną su šešiomis šeimomis atkabino.

Tėvai mokėjo gerai kalbėti lenkiškai ir rusiškai, tai įsidrąsinę nuėjo į Valstybinę repatriacijos įstaigą

pasiklausti, ar galėtų čia pasilikti. Gavo leidimą.

Sutvarkę dokumentus 1948 m. atvykome į Ščecino vaivadijos Lipianų miestelį, kur tėvas įsidarbino kelių prižiūrėtoju. Dėl politinių ir kitokių aplinkybių tėvai ne sykį turėjo slėpti tikrąją kilmę. Ilgainiui gavome Lenkijos pilietybę. Ir aš čia mokiausi, studijavau, vėliau dirbau Gyvenamųjų namų administracijos vedėju.

Gimtoji sodyba Janaukoje. 1988 m.

Iš asmeninio albumo

Su giminaičiu Tomu ir jaunesniuju sūnumi Aleksandru. 1988 m. rugsėjis

Paskui pasitaikius progai 1961 m. rugpjūčio 21 d. apsigyvenau Stargarde, kur gyvenu iki šiol.

Lenkijos Pamaryje gyveno daug lietuvių, bet jų skaičius vis mažėjo. Teko lydėti Anapilin savo metų draugus. Lietuvoje liko gimtas kampeilis. Visada ilgėjomės savų ežerų, upių, piliakalnių. Kai jau buvo galima, beveik kasmet lankėmės Lietuvoje. Mat čia gimtinė su senelių kapais. Jonas (1857–1937 X) ir Marija (1867–1945 VI) Buvelskiai amžinojo poilsio atgulė Kalvarijos kapinėse. Sodybos vietoje išlikusi troba ir keletas laiko apgenėtų medžių, kurie – jei prakalbėtų – daug ką papasakotų, oi daug, ko nepasiklausta savo tėvų. Skaudu, kad mažai žinome apie praeitį. Žmogus gimsta ir miršta vieną kartą, o jo pastangos, abejonės, baimės, valia gyventi išlieka...

Mano pašnekovas sako, kad gyvendamas Lenkijoje nepriekaištingai išdirbo 47 metus. Jis turįs žmoną, dukrą, du sūnus, tris anūkes ir du anūkus. „Negaliu skųstis – toks buvo gyvenimas, o dabar gyvenu ne blogiau už kitus Lenkijos gyventojus, – tęsia pasakojimą ponas Viktoras. – Baigiau 83 metus ir man jau sunku

tvarkyti mūsų LLD skyriaus reikalus. Stengiamės laikytis, kasmet paminime Lietuvos nepriklausomybės datas, padedame organizuoti minėjimą prie Dariaus ir Girėno paminklo. Iki jo toloka – per 80 kilometrų, todėl man vis sunkiau ten nuvykti. Draugijoje niekas nenori manęs pakeisti. Jaunesni jau mažai kuris moka kalbėti lietuviškai. Bijau, kad gali viskas sugriūti. Norėčiau, kad mūsų darbai tarnautų Lietuvai.

Vis renkamės paminėti Lietuvos lakūnų Dariaus ir Girėno metines jų žūties vietoje. Nenorėčiau, kad ji būtų užmiršta, kad liktų be priežiūros. Nuolat reikia palaikyti ryšius su miškininkais ir vietine Mislibožo valdžia. Minėjimo organizavimu jau keletą metų rūpinasi Mislibožo savivaldybė. Ji tariasi su ambasada ir tiesiogiai bendradarbiauja su Kauno savivaldybe. Ščecino lietuviai jiems talkina, tvarko aplinką Pščelniko (buvusiame Soldino) miške, globoja muziejėlį (su vietinės lakūnų

vardu pasivadinusios gimnazijos moksleiviais). Šiomet kaip paprastai liepos mėnesį Pščelnike prie Lietuvos lakūnų Dariaus ir Girėno paminklo vyks šv. Mišios, atnašaujamos lietuvių kunigo, ir minėjimas. Šventėje maloniai kviečiame dalyvauti lietuviškus moksleivių bei suaugusiųjų kolektyvus iš Seinų, Punsko, Suvalkų. Nakvynė kaip kasmet būtų užtikrinta už simbolišką sumą Renicų jaunimo centre.

Saviems susirinkimams patalpas gauname iš Ščecino ukrainiečių sąjungos. Taip pat lietuviškai bendraujama restorane „Ukraineczka“ Panienska gatvėje. Jo savininkai lietuvis ir ukrainietė. Jie jau ne kartą geranoriškai išnuomojo salę lietuvių susirinkimams. Dar yra ir restoranas „Dom Litewski“. Taigi turime kur susieiti ir pabendrauti.“

Ačiū gerb. Viktorui už pasakojimus. Linkime geros sveikatos.

Tėvas Antanas Stargarde 1988 m.

Maldos diena

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Kovo 6 dieną, pirmąjį mėnesio ir ketvirtąjį gavėnios sekmadienį, Seinuose jau trečius metus švęsta Lietuvos Vyskų Konferencijos įsteigta Pasaulio lietuvių maldos diena. Mišias atnašavo kunigas Petras Gucevičius ir vienuolis pranciškonas brolis Julius Sasnauskas, parašęs septynias knygas, kalėjęs Sibire. Kunigas Petras apie pasninką sakęs: „Adventas ar gavėnia – tai savęs šiek tiek pakeitimo laikotarpis. Yra visokiausių būdų save pakeisti nors kuriam laikui. Tai ir pagalba kitam žmogui, ir malda, ir giesmė. Pasninkas nereikia vien mėsos nevalgymo. Tai susilaikymas nuo alkoholio, nuo saldumynų, kompiuterio ribojimas ar ko nors kito atsisakymas šiuo laikotarpiu. Tai gali būti ir išmalda: kai galime kam kitam pagelbėti, pasidalinti drabužiais, maistu, laiku. 40 dienų – tai nėra daug. Kiekvienas pasninkas turi tikslą. Aišku, reikia protinai pasninkauti, sau nepakenkiant. Tik protingas pasninkavimas turi prasmę. Jei jaunas žmogus namuose nemato vyresniųjų pavyzdžio, jam sunkiau bus išverti. Svarbus palaikymas, stipri valia, ištvermė. Tai gali būti ir dalyvavimas Kryžiaus kečiuose kiekvieną penktadienį Seinų bazilikoje 18.10 val. Pats taip pat prisiverčiu ir nuolat per pasninkus susilaikau nuo saldumynų, cukraus, kavos. Linkiu to ir kitiems. Geras jausmas nugalėti save, savo įpročius.“

Skaitymais ir Seinų choro giesme pagerbtas šv. Kazimieras. Vienas iš skaitymų skambėjo taip: „Už šeimą, mokyklą meldžia Punsko-Seinų krašto lietuviai. Šeimoje skaitoma lietuviška maldaknygė nuo amžių

stiprino lietuvių tikėjimą ir sergėjo gimtąją kalbą. Meldžiame mūsų šeimoms tvirtos vienybės, veiklumo ir šventumo iš maldos dvasios, kad namuose vaikai patirtų tėvų maldą, išmokyti melstis ir visi kartu šlovintų Tave, Viešpatie. Gailestingumo kečiuose pasitikime Tavimi.“

Po mišių „Lietuvių namuose“ vyko Šv. Kazimiero draugijos renginys. Skaitytos šv. Kazimiero maldos, jam skirtos eilės. Gražią maldą perskaitė aktorė ir Kalvarijos choro dalyvė: „Šventasis Kazimierai, didis Švenčiausiosios Mergelės Marijos garbintojau, Lietuvos ir jos jaunimo globėjau! Anuomet karališkojo dvaro malonumai nesutrukdė tau išlaikyti tvirtą tikėjimą ir mylinčią širdį. Išganytojo nuopelnų ir Švenčiausiosios Dievo Motinos užtarimo remiamas, išmelsk iš Viešpaties malonę, kad mūsų širdys taptų kuo imlesnės Dievo meilei ir gailestingumui, o mūsų jaunimas nepasiklystų šiandienos pasaulio labirintuose. Melski mūsų tautai tikėjimo ir santarvės, o mums – dėkingumo ir vilties po šio gyvenimo darbų susitikti su tavimi amžinajame Viešpaties džiaugsme. Amen.“ Velykų ir kitas giesmes lotynų, prancūzų, hebrajų, lietuvių kalbomis bei sutartinę atliko profesionalus Kalvarijos bažnytinis choras „Sonantem“. Jo dalyviai įvairaus amžiaus. Ilgametė chorų vadovė, energinga dirigentė Ausma Sakalauskaitė grojo pianinu, dirigavo, pristatė kiekvieną kūrinį. Poeziją skaitė Alytaus klubo „Tėkmė“ nariai. Dainavo Seinų vyrų kvartetas (vad. Gediminas Nevulis).

Renginyje pristatyta Punsko „Aušros“ leidykloje 300 egz. tiražu išleista 190 psl. knyga „Punsko

ir Seinų krašto pakelių kryžiai“. Jos leidybą rėmė Lenkijos administravimo ir skaitmeninimo ministras. Projektą pateikė Lietuvių šv. Kazimiero draugija. Pasisakė knygos sudarytojos Gražina Bliūdžiuvienė (apie nuotraukų rinkimą, kaupimą su vyru ir moksleiviais), Rūta Burdinaitė (ragino, kad kryžiai kuo ilgiau išliktų originalūs, kad nebūtų skubama juos atstatyti, kad būtų užrašoma jų pastatymo istorija), Nastutė Sidarienė (sakė, jog nuo seniai planuota išleisti tokį rinkinį, skatino toliau rinkti kryžių ir koplytstulpių nuotraukas bei aprašymus). Dėkota Kovo 11-osios licėjaus moksleiviams už surinktas žinias apie kryžius ir padarytas jų nuotraukas, licėjaus direktorei už 2010–2011 m. teiktus projektus kryžių nuotraukų parodomoms surengti. Šv. Kazimiero draugijos pirmininkas Algirdas Vektorius, visiems padėkojęs ir įteikęs gėlių, pakvietė išgerti kavos.

***

Minėtą sekmadienį prasidėjo rinkolekcijos. Seinuose jos vyko kovo 6–8 d. 13 val., o Žagarių bažnytelėje – kovo 8 d. 10 val.

***

Seinų bažnyčioje Didįjį ketvirtadienį ir penktadienį pamaldos lietuvių kalba bus atnašaujamos 16.30 val., Didįjį šeštadienį – 22 val., o per Velykas Žagarių bažnytelėje – 6 val., Seinų bažnyčioje – 8 val.

***

Gegužės 7 d. iš Seinų išvykstama į piligriminę kelionę į Vilnių – prie Dievo gailestingumo paveiklo.

In memoriam dr. Vincui Gudukui

GINTARAS LUČINSKAS

Šių metų vasario 20 d., eidamas 69-uosius metus, mirė Alytaus apskrities Stasio Kudirkos ligoninės gydytojas, dimisijos pulkininkas, aviacijos veteranas, šaulys dr. Vincas Gudukas. Skaudi netektis ištiko Pėsčiųjų žygio „Protėvių valdovų ir partizanų kovų keliais“, skirto Sembos žemės karvedžiui Glandui (1238–1274) bei Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Gynybos pajėgų vadiui dim. brg. gen. Adolfui Ramanauskui-Vanagai (1949–1956) atminti metu, paskutiniame šio žygio etape, įveikus 30 kilometrų, Lazdijų rajone.

Vincas Gudukas gimė 1947 m. balandžio 14 d. Alytaus rajone, Raitininkų seniūnijoje, Raitininkų kaime, valstiečių Vinco ir Onos (Dvarekaitės) Gudukų šeimoje. Tėvai, sukūrę šeimą, susilaukė penkių vaikų,

iš kurių vyriausias – Vincas. Mokėsi Raitininkų septynmetėje mokykloje, vėliau Merkinės vidurinėje mokykloje. Besimokydamas Merkinėje, Vincas gyveno pas iš tremties Krasnojarsko krašte grįžusius senelius (mamos tėvus) Joną ir Kristiną Dvareckus. Senelis buvo Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, 1923 m. Klaipėdos sukilimo dalyvis, Nepriklausomos Lietuvos laikais tarnavo pasienio policijoje.

1966–1972 m. Vincas Gudukas mokėsi ir baigė Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą, įgydamas vaikų chirurgijos specialybę. 1973 m., baigęs Kauno medicinos instituto Vaikų chirurgijos internatūrą, pradėjo dirbti Alytaus rajono centrinėje ligoninėje vaikų chirurgu. 1977 m. laimėjęs konkursą, kuriame dalyvavo 17 kandidatų, įstojo į Maskvos pediatrijos ir vaikų chirurgijos Mokslo tyrimų instituto Urologijos ir operacinės nefrologijos specialybės dieninę aspirantūrą. 1980 m. lapkričio mėn. konkurse pripažintas geriausiu instituto moksliniu darbuotoju, 1980 m. gruodžio 17 d. tapo medicinos mokslų kandidatu, vėliau aukščiausios kategorijos karo urologu, docentu. 1983–1988 m. – 1-osios kvalifikacinės kategorijos vaikų chirurgas.

Pirmasis karinis – medicinos tarnybos leitenanto – laipsnis, baigus Vilniaus universiteto Karinę katedrą, suteiktas 1971 m. rugsėjo 27 d. Tarnavo SSRS ginkluotosiose pajėgose karo chirurgu: Maskvoje (Karo aviacijos inžinerinė akademija), Afganistane, Naujojoje žemėje,

Prano Juozapo žemėje, Taškente. Paskutinis karinis – medicinos tarnybos pulkininko – laipsnis suteiktas 1981 m. balandžio 21 d.

Jadvyga (g. 1950) ir Vincas Gudukai susilaukė trijų sūnų: Vinco (1975–1985), Marijaus (g. 1976) ir Evaldo (g. 1977).

Nuo 1985 m. balandžio 1 d. Vincas Gudukas dirbo Alytaus rajono centrinės ligoninės Urologijos skyriuje gydytoju. 1990 m. vasario 1 d. paskirtas vyriausiuoju gydytoju į Simno 2-ąją rajoninę ligoninę, o 1991 m. sausio 7 d. – į Makniūnų ambulatoriją. 1997 m. sausio 20 d. išrinktas Alytaus rajono savivaldybės meru, o balandžio 10 d. – mero pavaduotoju. Šias pareigas ėjo iki 2000 m. balandžio 21 d. Nuo 2002 m. gruodžio 30 d. dirbo Alytaus apskrities Stasio Kudirkos ligoninės Konsultacijų poliklinikoje gydytoju urologu.

1993 m. kovo 23 d. Lietuvos mokslo taryba Vincui Gudukui nostrifikavo mokslinį daktaro laipsnį, suteiktą už medicinos mokslų kandidato disertaciją, apgintą 1980 m. Maskvos pediatrijos ir vaikų chirurgijos tyrimų institute.

Studijuodamas ir dirbdamas baigė anglų, ispanų ir prancūzų kalbų kursus (laisvai skaitė medicininę literatūrą šiomis kalbomis), tobulinosi Maskvos, Leningrado ir Lietuvos urologijos ir operacinės nefrologijos klinikose. Recenzavo mokslinius straipsnius urologijos (urodinamikos) tematika. Už pasiekimus mokslo, sporto, profilaktinio-gydomojo ir organizacinio darbo srityse, visuomeninio turto gelbėjimą gaisro metu, skenduolio išgelbėjimą ir atgaivinimą ir už nuoširdų darbą daug kartų

Vincas Gudukas

Vincas Gudukas. 2016-02-16

apdovanotas garbės ir padėkos raštais.

Vincas Gudukas aktyviai sportavo: buvo daugkartinis rutulio stūmimo, ieties metimo, trišuolio, 100 m, 400 m, 800 m bėgimo, 3000 m kroso, kulkinio šaudymo (įvykdė kandidato į sporto meistrus normatyvus) moksleivių čempionas. Ypač domėjosi sklandymu ir parašiutizmu. Atliko 127 šuolius su parašiotu. Kelerius metus buvo Vilniaus universiteto rankinio rinktinės vartininkas. Konkurse pripažintas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto geriausiu sportininku. Buvo sklandymo sporto meistras bei karinis parašiutininkų instruktorius.

2014 m. susidomėjo pažintiniais ir pėsčiųjų žygiais: dalyvavo 2014 m. rugsėjo 20 d. „Birutiečių“ žygyje Alytuje (įveikė 40 km trasą su

dijo ir televizijos komiteto Vilniuje, Konarskio g. 49. Buvo pripažintas 1991 m. sausio 13-osios karinės agresijos 3-iosios grupės invalidu ir Lietuvos Nepriklausomybės gynėju, nukentėjusiu nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos. 1993 m. kovo mėn. išrinktas Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijos Alytaus skyriaus pirmininku. 1997 m. gegužės mėn. iš šių pareigų atsistatydino, nes buvo išrinktas Alytaus rajono savivaldybės deputatu, tarybos, valdybos nariu, komitetų ir komisijų pirmininku.

1991–1997 m. Vincas Gudukas tarnavo SKAT savanoriu. 1991 m. rugpjūčio 20 d. Alytaus Angelų Sargų bažnyčios šventoriuje davė priesaiką. 1991 m. rugpjūčio 19 d. paskirtas

papildomu 8 kg svoriu), 2015 m. gruodžio 12 d. Merkinėje (įveikė 25 km trasą). Pasiryžo dalyvauti 2016 m. vasario 20 d. žygyje, kuris Vincui buvo paskutinis (įveikė 30 iš 35 km)...

Nuo 1988 m. Vincas Gudukas dalyvavo Atgimimo renginiuose, Sąjūdžio veikloje. 1991 m. sausio 11–12 d. budėjo prie Parlamento: statė barikadas, teikė medicininę pagalbą. 1991 m. sausio 13-osios naktį SSRS armijos kariškiai Vincui Gudukui padarė apysunkį balistinį ir fizinį kūno sužalojimą. Įvykio vieta – prie Ra-

į Alytaus apskrities komendantūrą eiti vyr. specialisto gydytojo pareigas, o 1992 m. balandžio 1 d. – Specializuoto mokymo centro Alytaus filialo vyr. specialistu–dėstytoju.

Vincas Gudukas, dirbdamas kvalifikuotai, sąžiningai ir garbingai vykdė savo pareigas, pelnydamas daugelio Alytaus miesto ir rajono gyventojų pagarbą bei pripažinimą. Jo dėka pirmaisiais Lietuvos Nepriklausomybės metais buvo naujai įkurtos ir aprūpintos pažangia medicinos diagnostine-laboratorine aparatūra ir kvalifikuotais specialistais Makniūnų, Nemunaičio ir Pivašiūnų ambulatorijos, šiuolaikiškai atnaujintos Daugų ir Simno rajoninės ligoninės ir poliklinikos, dėl to žymiai pagerėjo susirgimų profilaktika, ankstyva diagnostika ir gydymas bei reabilitacija. Aktyviai ir pagal naujausius karo medicinos pasiekimus Vincas Gudukas padėjo SKAT Alytaus rinktinėi organizuoti medicinos tarnybos veiklą, sustiprinti šios tarnybos materialinę-techninę bazę, o grėsmingomis ir tragiškomis 1991-ųjų rugpjūčio pučo dienomis, gresiant realiam pavojui gyvybei, pats vairuodamas medicinos transporto automobilį, aktyviai padėjo evakuoti Alytaus apskrities komendantūros dokumentus, ginkluotę ir kitą amuniciją.

Vincas Gudukas aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje: priklausė Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijai, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungai, Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijai, Lietuvos aviacijos veteranų sąjungai, Lietuvos atsargos karininkų sąjungai, Lietuvos šaulių sąjungai. Labai domėjosi Dzūkijos krašto istorine praeitimi, finansiskai paremdavo istorinių knygų leidybą, pats rašydavo į spaudą.

Už nuopelnus Lietuvos valstybei apdovanotas: 1992 m. sausio 9 d. – Sausio 13-osios atminimo medaliu, 2005 m. kovo 4 d. – Vyčio Kryžiaus ordino medaliu. Už aktyvią

visuomeninę ir kultūrinę veiklą apdovanotas: 2008 m. – S. Dariaus ir S. Girėno atminimo medaliu, 2014 m. rugsėjo 20 d. – 3-iojo laipsnio medaliu „Birutičių žygis“, 2014 m. lapkričio 18 d. – LAKS jubiliejiniu medaliu, 2015 m. vasario 5 d. – LAKS medaliu „Už nuopelnus“, 2015 m. kovo 11 d. – „Laisvės atkūrimo“ kryžiumi ir kt., taip pat 8 padėkomis bei padėkos raštais. 2000-aisiais Vincui Gudukui suteiktas Nemunaičio parapijos garbės parapijiečio vardas.

Vincas Gudukas, atlikdamas jam pavestas pareigas bei patikėtus darbus, visada stengėsi laikytis duoto žodžio. „Tiesa į akis“, santūrumas, pagarba kitam žmogui, jo nuomonei bei pasirinkimui, dėmesingumas, atjauta ir pagalba – tai labai svarbios jo gyvenimo vertybės. Buvo nepakantus kitų melui, pats melo netoleravo, elgėsi sąžiningai, nuolat analizavo savo žodžius, darbus, poelgius, kritiškai juos vertino. Buvo reiklus sau ne tik vykdydamas Hipokrato priesaiką, bet ir dirbdamas kiekvieną darbą. Kiekvienam linkėjo santarvės. Buvo įsitikinęs, kad nė vienas žmogus, kokias pareigas beėtų, kokius titulus beturėtų, neturi teisės ne tik veiksmais, bet ir žodžiais įžeisti kitą asmenį, jį pažeminti, pasityčioti, išnaudoti ar šantažuoti. Tikėjo, kad teisinėje valstybėje turi išnykti korupcija, kad išklausa, įsiklausymas, supratimas, įstatymų žinojimas ir jų laikymasis daro žmonių santykius, bendravimą šiltesnius, geresnius, o visuomenę – brandesnę, atsakingą už savo sprendimus ir darbus. Visada prisiminė, ko jį mokė patys artimiausi ir didžiausi autoritetai: tėvai, seneliai, kunigai, paprasti gimtojo kaimo žmonės, mokslo vyrai ir garbingi politikai.

Vincas Gudukas iki paskutinio savo atodūsiu vykdė garbingą misiją Tėvynei ir pareigą žuvusiems Lietuvos patriotams atminti. Buvo puikus, korektiškas, santūrus ŽMOGUS. Iš

tokių VYRŲ semiamės stiprybės, tarnystės žmonėms ir Tėvynei pavyzdžių. Tegul Vinco patriotiškumo, tautiškumo idėjos ir darbai visada išlieka mūsų atmintyje.

*Ilsėkis ramybėje, mielas
bičiuli ir garbingas tautos
patriote!*

Sunkią netekties valandą
reiškiu nuoširdžią užuojautą
a. a. Vinco Guduko
žmonai Jadvygai, sūnams Evaldui ir
Marijui, seserims Gražinai, Laimai ir
Vidai, broliui Jonui ir artimiesiems.

Šaulys, ats. ltn. Gintaras Lučinskas

ATKURTOS LIETUVOS RESPUBLIKOS
KRAŠTO APSAUGOS DEPARTAMENTO IR PIRMOJI
KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS VADOVYBĖ

LIUDIJIMAS

Mes, toliau pasirašiusieji, liudijame, kad

Vincas Gudukas.....

(Vardas Pavardė)

atsiliepė į Tėvynės kvietimą ir stojo į atkuriamą Lietuvos kariuomenę, gynė Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę iki Rusijos Federacijos ginkluotųjų pajėgų išvedimo iš Lietuvos Respublikos 1993 m. rugpjūčio 31 d.

Krašto apsaugos departamento direktorius,
pirmasis krašto apsaugos ministras

Audrius BUTKEVIČIUS

Krašto apsaugos departamento
generalinio direktoriaus pavaduotojas

dim. plk. Ignas STANKOVIČIUS

Valstybės sienos apsaugos
tarnybos viršininkas

dim. plk. Jonas PAUŽOLIS

Lauko kariuomenės brigados
„Geležinis vilkas“ vadas

dim. brg. gen. Česlovas JEŽERSKAS

Savanoriškosios krašto apsaugos
tarnybos štabo viršininkas

ats. plk. Jonas GEČAS

Civilinės saugos
departamento direktorius

ats. jūrų kpt. Eugenijus NAZELSKIS

Karinių oro pajėgų vadas

ats. plk. Zenonas VEGELEVIČIUS

Atkuriamų Karinių jūrų pajėgų–
Pakrančių apsaugos rinktinės vadas

dim. jūrų kpt. Algis LEIŠIS

2012 - 08 - 19

1812 metai Seinų apylinkėje

VIRGINIJUS OŽELIS

Kaip jau buvo minėta (žr. <http://gintarinesvajone.lt/?p=15976>), Bonaventūras Butkevičius savo dėdės Rudaminoje nerado. Jis buvo iškeliavęs į Vilkaviškį pas daktarą. Rudaminos dvarininkė norėjo pasiūsti Vilkaviškin arklius klebonui parvežti, bet tos minties teko atsisakyti. Prancūzai ar kiti daugiatautės Napoleono armijos kareiviai arklius būtų greičiausiai konfiskavę. Dvarininkė paprašė patarimo pas savo giminaitį gvardijos leitenantą. Jis pažadėjo pasiūsti į Vilkaviškį savo ordonansą – gvardijos kareivį, kilusį iš lietuvių valstiečių. Tik tai pareikalavo, kad su gvardiečiu važiuotų žmogus, žinantis kelią iš Rudaminos į Vilkaviškį. Visi klebonijos tarnai buvo išsislapstę miške, todėl su gvardiečiu teko važiuoti

pačiam B. Butkevičiui.

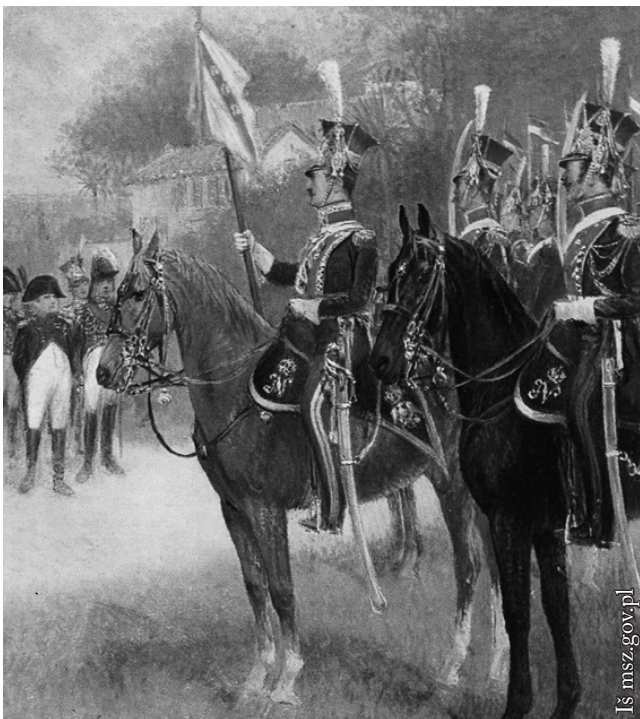
Tai gi Napoleono gvardijos kareivis, apsirengęs paradine uniforma, ir B. Butkevičius su valstiečio apdaru išvažiavo dvikinkiu vežimu iš Rudaminos į Vilkaviškį. Važiavo jie visą dieną ir naktį. Pakeliui sutikti prancūzų kareiviai palaikydavo gvardietį kurjeriu, o B. Butkevičių mobilizuotu prasčioku vežiku, todėl duodavo kelią. Kai sutiktų dalinių kareiviai norėdavo pasiklausti kelio, gvardietis, mokėjęs prancūziškai tik tai „la garde imperiale“ ir dar keletą riebių keiksmų, niekam nereikalingų įtarimų nesukėlė. Jie manė, kad gvardiečio nenoras bendrauti tai tiesiog pasipūtimas, o keiksmai skirti vežikui. Turbūt dėl to, kad nemaža dalis Napoleono armijos kareivių nebuvo prancūzai ir prancūzų kalbą mokėjo ne geriau už B. Butkevičiaus bendrakeleivį.

Vilkaviškyje B. Butkevičius savo dėdę surado apsistojusį arklidėje. Už pertvaros ten pat gyveno ir daktaras bei jo šeima. Daktaro namus buvo užėmę Neapolio vicekaralius ir Bavarijos sosto įpėdinis. Klebonijoje gyveno Neapolio karalius Joachimas Miuratas, o visi kiti Vilkaviškio namai buvo užimti maršalų, generolų ir

Prancūzijos armijos maršalas Luji Aleksandras Bertjė

kitokio lygio vadų. Didesnė negu 250 000 karių armija išsidėstė laukuose prie miesto. Visi laukė atvykstant Napoleono. Jis turėjo pasirodyti rytojaus dieną nuo Karaliaučiaus pusės. Bet dar tą patį vakarą kelyje pasirodė dulkių stulpas ir pasigirdo trimito garsai. Po kelių minučių visi pamatė Napoleoną vienkinkiam vežimaityje, kurį pats imperatorius ir vadeliuoja. Priekyje jojo trimitininkai, o lydėjo kelios dešimtys įvairių pulkų kavalerijos karininkų ir puskarininkų. Apsirengęs jis buvo taip, kaip ir dažniausiai vaizduojamas

Napoleono gvardijos 1 Varšuvos kunigaikštystės ulonų pulko kariai

portretuose: smėlio spalvos raitųjų jėgerių uniforma ir „napoleoniška“ skrybėlė.

Napoleonas apsistojo Vilkaviškio pakraštyje buvusioje dvaro sodyboje. Jo darbo kabinetas buvo įrengtas didelėje pavėsinėje dvaro kieme, apsuptoje didelių topolių. Ant stalo gulėjo daugybė žemėlapių. Atskiras stolas teko maršalui Bertjė – „Didžiosios armijos“ štabo viršininkui.

B. Butkevičius kelias dienas dvaro kieme iš už seno svirno kampo stebėjo Napoleoną. Kaimietiškais drabužiais apsirengęs jaunuolis, raunantis žolę arkliais, niekam neužkliuvo.

Išvargusio imperatoriaus veide matėsi nerimas ir kažkoks ypatingas nepasitenkinimas. Taip buvo todėl, kad jis gavo žinias apie maisto tiekimo savo armijai sutrikimus. Visą naktį Napoleonas nemiegojo ir neleido to daryti savo štabui. Reikėjo rūpintis duonos kepimo krosnių įrengimu dvare ir mieste. Dėl to Napoleonas

buvo priverstas užsibūti Vilkaviškyje keturias dienas ilgiau, negu planavo. Karo paskelbimas Rusijai irgi vėlavo keturias dienas.

Pamaitintai ir pailsėjusiai armijai Napoleonas surengė apžiūrą. Armija rikiavosi tokia tvarka: pirmojoje linijoje raitoji ir pėsčioji gvardija; antrąjoje – įvairių tautų pėstininkai; trečiojoje – įvairių tautų kavalerija ir keli prancūzų kirasirų pulkai; ketvirtojoje – artilerija. Visa tai vyko į pietus nuo miesto, 7 varstų ilgio ir 3,5 varstų pločio laukuose. 6 valandą ryto Napoleonas su visu savo štabu,

pilnu maršalų ir generolų, nuo kurių, anot B. Butkevičiaus, auksas ir sidabras tiesiog varvėjo, pajudėjo savo išrikiuotos armijos link. Pats imperatorius nuo savo štabo skyrėsi uniformos kuklumu. Jis dėvėjo mėlynos spalvos kuklų gvardijos mundurą, papuoštą tik garbės legiono juosta ir žvaigžde. Užtat jo baltas žirgas buvo išpuoštas „nepadoriai prabangiai“.

Kai tik jie sustojo ties pirmąja gvardijos linija, sugriaudėjo „vive l'empereur“. Maršalas Bertjė

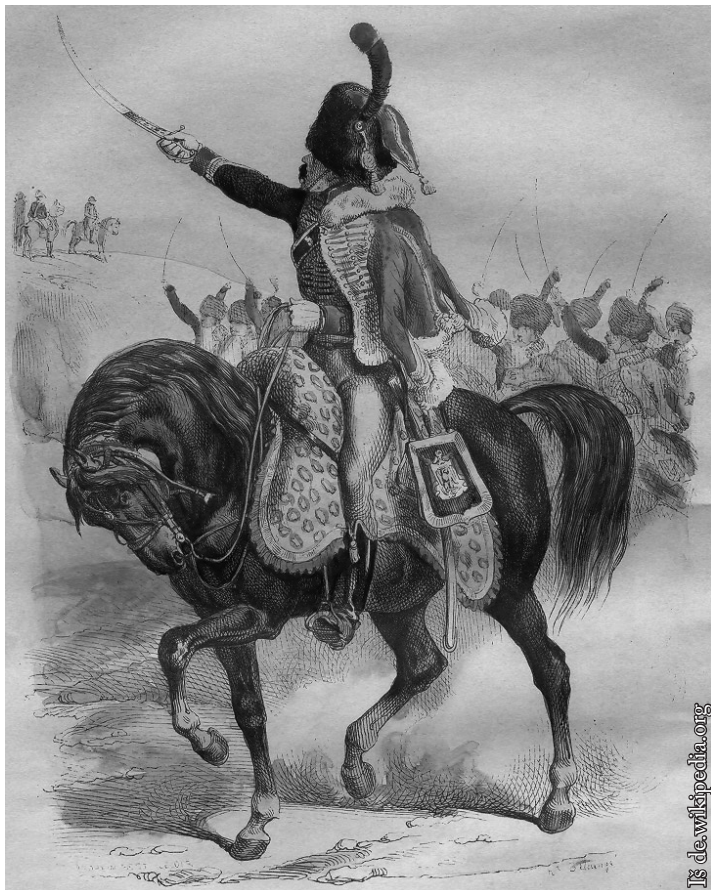
Prancūzijos imperatorius Napoleonas

perskaitė imperatoriaus dekretą dėl karo Rusijai paskelbimo ir įsakymą žygiuoti į jos teritoriją. Po to tas pats veiksmas pasikartojo prie kiekvienos kitos linijos.

Kai tik Napoleonas grįžo į miestą, visi daliniai pradėjo ruoštis žygiui. Avangardą sudarė septyni lenkų, olandų ir prūsų ulonų pulkai. Jam vadovavo Joachimas Miuratas. Tą pačią dieną popiet imperatorius išvyko paskui savo armiją. Jis norėjo atlikti dar dviejų korpusų apžiūrą už 20 varstų nuo Vilkaviškio.

Kadangi visi keliai buvo tiesiog užkimšti kariuomene, B. Butkevičiui su savo dėde dar kelias dienas teko praleisti Vilkaviškyje. Vėliau jie sėkmingai grįžo į Rudaminą, o B. Butkevičius vėl kibo į mokslus Seinų licėjuje.

B. Butkevičius savo atsiminimuose rėmėsi ne tik asmeniniais įspūdžiais. Jis aprašė ir Skriaudžių klebono bei Marijampolės pašto viršininko susitikimų su Napoleonu pasakojimus. Bet apie tai jau kitame straipsnyje.

Iš de.wikipedia.org

Prancūzijos gvardijos raitųjų jėgerių karininkas

Pirmasis Dievo gailestingumo paveikslas

Vilniaus arkivyskupija kviečia į dokumentinio filmo premjerą

PIRMASIS DIEVO GAILESTINGUMO PAVEIKSLAS

Nežinomo šedevo negirdėta istorija (2016)

Licenciją filmo rodymui įsigyti galima interneto puslapyje www.divinemeracyfilm.com

Facebook:

LT: <https://www.facebook.com/PirmasisDievogailestingumopaveikslas/>

EN: <https://www.facebook.com/divinemeracyfilm/?fref=ts>

Lietuvoje, mažytėje šventovėje Vilniaus senamiesčio viduryje, kabo paveikslas, kuris keičia viso pasaulio istoriją, nors apie jo egzistavimą bei atsiradimą iki šiol buvo žinoma labai nedaug. Kuo šis paveikslas ypatingas? Kaip jis susijęs su Lietuvos istorija? Kodėl beveik visose pasaulio bažnyčiose ir milijonų tikinčiųjų namuose kabo vienokia ar kitokia šio paveikslo kopija?

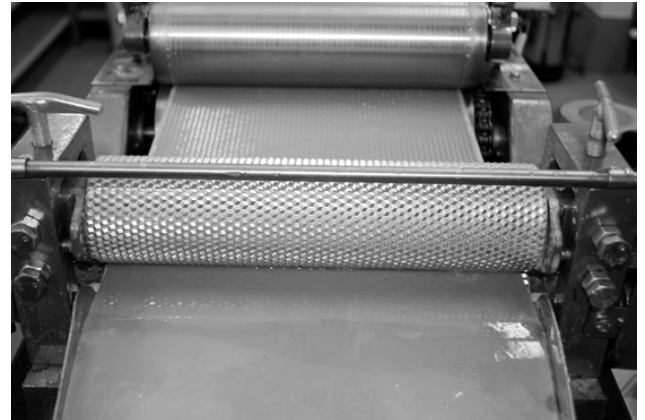
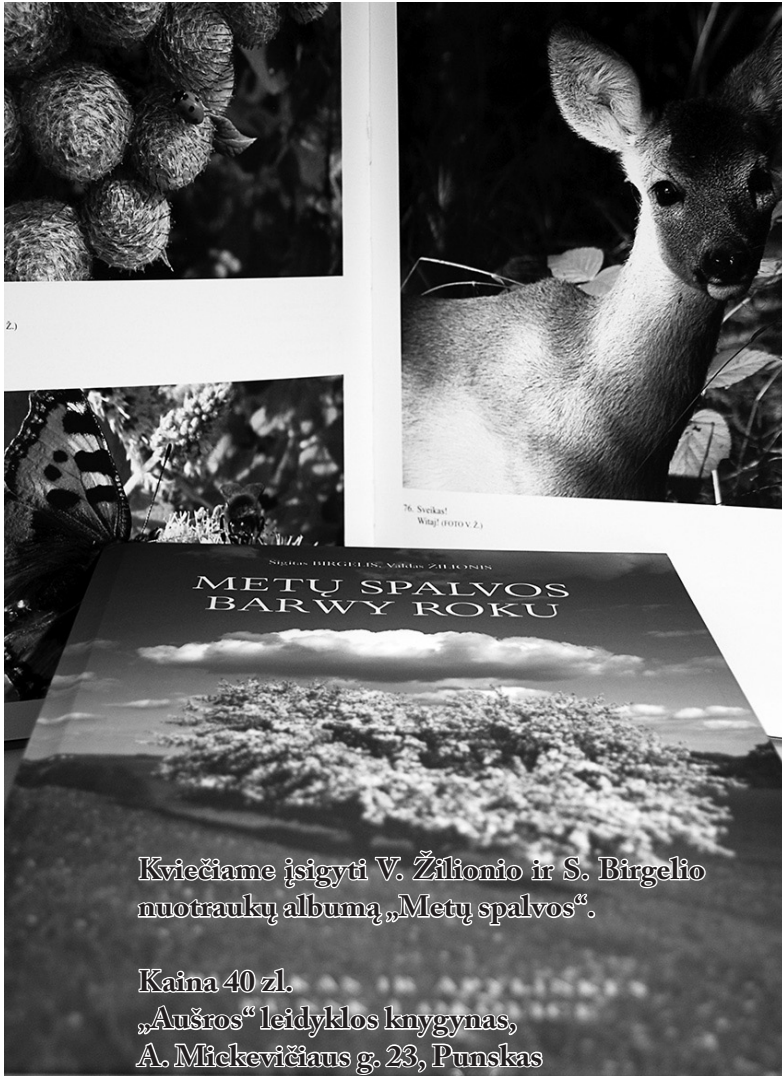
Vilniaus arkivyskupija bei kūrėjų grupė, vadovaujama scenarijaus autoriaus, režisieriaus bei prodiuserio Daniel diSilva (JAV), pristato dokumentinį filmą, atskleidžiantį dar negirdėtą istoriją apie mažai žinomą pirmąjį Dievo gailestingumo paveikslą. „Neįtikėtina, kaip šio unikalaus meno kūrinio gyvenimas atkartoja mūsų šalies istoriją, o jo paprastumas kviečia sustoti ir susitikti neregimą,

bet gailestingą Dievą. Šio paveikslo grožis ir vertė slypi ne teptuko potėpiuose, bet jo paties ir žmonių, kurių gyvenimą pakeitė gailestingumo žinia, istorijoje“, – sako Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas.

1934 metais, pačiam Jėzui prašius, šventoji Faustina ir jos nuodėmklausys, palaimintasis tėvas Michalas Sopočko (Michał Sopočko), padedant mažai žinomam dailininkui, ėmėsi darbo ant drobės pavaizduoti šv. Faustinos mistinius Gailestingojo Jėzaus regėjimus. Tačiau neilgai trukus, saugantis agresyviai antikatalikiškos sovietinės okupacijos Lietuvoje, šį paveikslą reikėjo paslėpti. Galiausiai dvi nuolankios vienuolės įvykdė „neįmanomą misiją“ ir rizikuodamos pagabeno paveikslą iš Baltarusijos atgal į Vilnių. Po 75 klajonės metų

2005-aisiais paveikslas pagaliau rado namus gražioje Vilniaus šventovėje, kaip ir norėjo šv. Faustina bei pal. Michalas Sopočko.

Pačiu laiku pasirodžiusiame dokumentiniame filme apie pirmąjį Dievo gailestingumo paveikslą liudininkai ir tyrėjai pasakoja paslaptinę jo išlikimo istoriją. Apie paveikslą ir dvasingumo, grožio bei meno santykį taip pat kalba kardinolas Christoph Schönborn (Austrija), kardinolas Stanisław Dziwisz (Lenkija), kardinolas Audrys Juozas Bačkis (Lietuva), arkivyskupas Gintaras Grušas (Lietuva), taip pat vyskupas Robert Barron (JAV), Jono Pauliaus II biografas George Weigel (JAV), komikas Jim Gaffigan (JAV, „The Jim Gaffigan Show“), Grammy apdovanojimus pelnęs aktorius bei džiazo muzikantas Harry Connick Jr. ir kiti.

GAMINAME IR PARDUODAME VAŠKULES

iš bičių vaško.
Perkame vašką, korius.

Vaškuolė, Petras Vitkauskas,
Naujoji g. 13, Punkskas,
tel.: 609568471, 885888484

Vasario 16-osios proga Užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius Lenkijos lietuviškoms mokykloms dovanuoja šventinius ledų tortus. Tariame jam nuoširdžiai ačiū!

Taip pat dėkojame LR konsulato Seinuose vadovui Vaclavui Stankevič, kuris pats mums jus atvežė, ir URM ULD Ryšių su bendruomenėmis ir informavimo skyriaus vedėjai Danguolei Vinciūnienei už rūpinimąsi.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos,
Punsko Dariaus ir Girėno gimnazijos ir pagrindinės mokyklos bei Vidugirių pagrindinės mokyklos vadovai ir bendruomenės

DĖMESIO!

Skelbiame vaikučių priėmimą į Punsko savivaldybės vaikų darželį 2016/2017 mokslo metams. Priimame vaikus nuo 3 metų, išimtiniais atvejais – nuo 2,5 metų. Norint užrašyti vaiką į vaikų darželį reikia užpildyti priėmimo formą, kurią galima atsiimti pas įstaigos direktorę. Užrašinėjama bus iki šių metų balandžio 15 dienos.

Nuoširdžiai kviečiame.

IEŠKOM AUKLĖS

ilgam laikui arba vasaros sezonui 1 ir 2,5 metų vaikams, taip pat kartu (arba atskirai) namų tvarkytojos. Vieta – Varviškės kaimas, t. y. 15 km nuo Kapčiamiesčio, Lietuvoje.

Kaina sutartinė.

Darbas prasidėtų pavasarį, vasaros pradžioje. Šiuo metu analogišką darbą galėtume pasiūlyti Vilniuje.

Savo CV ar pasiūlymus (būtinai su nuotrauka) siųsti el. p. adresu vysnia.arch@parkas.lt.

DĖMESIO, BITININKAI!

KOVO 20 D. (sekmadienį) 9 val. Punsko valsčiaus konferencijų salėje vyks mokymas bitininkams. Pranešimą skaitys Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos konsultantė, Lietuvos bitininkų sąjungos Zarasų bitininkų draugijos pirmininkė, bitininkė Meilutė Močiškytė. Dalyvaus svečiai iš Lietuvos.

Kviečiame aktyviai dalyvauti.

2016 m. vasario 8 d. amžinybėn iškeliavo
A. A. VLADISLAVA MISIUKONIENĖ
iš Vidugirių kaimo.

Dėkojame gydytojams Janinai Paransevičienei ir Juozui Krakauskui bei medicinos seselei Virginijai Gavienienei, slaugiusiems ligonei, kaimynams, giesmininkams ir visiems artimiesiems, palydėjusiems Velionę į amžinojo poilsio vietą.

Liūdintys vaikai su šeimomis

Dėl saviveiklininko, visuomenininko, choristo
a. a. Algirdo Mačionio mirties
užjaučiame Velionio artimuosius.

**Lenkijos lietuvių draugija,
Lietuvių šv. Kazimiero draugija,
Seinų bažnytinis choras ir
saviveiklininkai**

*Gyvenimas nepakartojamas ir toks neilgas,
Jis neša mus kaip trykštanti srovė.
Kada plaukai pirmi šerkšnu sužvilga,
Skausmingai ieškai jo tikros prasmės...*

Garbingo 80-ojo gimtadienio proga
Viktorą Murauską

nuoširdžiai sveikina bei stiprios sveikatos,
Dievo palaimos, dar daug gražių gyvenimo
akimirčių linki

Žmona Genutė ir vaikai su šeimomis

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašom 1 proc. pajamų mokesčio
skirti Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai!

**KRS: 0000270261,
cel szczegółowy ZS w Sejnach 3888**

Iš anksto tariame nuoširdžiausiai AČIŪ!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

MOKYKIMĖS PALAIKYTI TVARKĄ, TADA BUS IR GRAŽIAU, IR PIGIAU

Gal šis straipsnelis „Aušrai“ netinkamas, bet mes jau negalime žiūrėti į netvarką, kuri vis labiau plečiasi. Yra pasirašyta sutartis dėl rūšiuotų ir nerūšiuotų atliekų iš kiekvienos sodybos išvežimo. Gatvėse stovi konteineriai stiklui ir pelenams su užrašais. Mūsų senoliai, kurie dėl karų liko nemokyti – išmirė. Dabar gyvena tik raštingieji, bet kas iš to, jeigu dviejų žodžių neperskaito? Į konteinerį stiklui dedami lapai, rankinukai ir kitos būtinos atliekos, kurias galima laisvai išnešti atitinkamą dieną ir jos bus išvežtos nemokamai. Pelenuose randama butelių, plastiko, popieriaus, kurie kartais užsidega nuo karščio.

Kapinėse taip pat pastatytos dėžės stiklui, plastikui, dirbtinėms gėlėms, o gyvos turėtų patekti į kompostą. Tačiau maišus su lapais, žeme, stiklu, plastikumu metame už konteinerių į kompostą. Kas gali tokį jovalą paimti ir išvežti? Visi pykstam dėl didesnių mokesčių, bet ką patys darom? Mūsų žmonės išvykę į užsienį moka dirbti, palaikyti tvarką, rūšiuoti atliekas. Tad kodėl savam krašte to nedarom? Seni žmonės sakydavo, kad „dėl tvarkos reikia tik vieno šlubo vokiečio“. Ar mes patys negalime susitvarkyti? Ar reikia svetimos valdžios?

Atsiprašom, jei ką nors užrūstinome, bet šitaip negali būti. Geriausia, kad kiekvienas nuo savo artimųjų kapų vainikus ir šiukšles pasiimtų namo. Tada bus gražiau ir nereikės organizuoti talkų arba mokėti didelius pinigus už žemės ir vazonų vežimą.

Visi grožisi eidami pro sutvarkytas sodybas, švarias pakeles, bet tokių maža.